

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

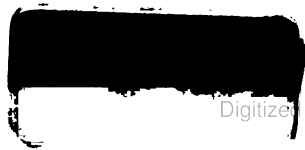
Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

1107
B6

NÉDERLĀDSCHĒ
SPELLIJNGHE,

UITGHESTELD

56.

BY VRĀGHĒ ENDĒ ANDWOORDE

DUER

JOAS LAMBRECHT

LETTERSTEKER.

TOT ONDERWIJS DER JONGHERS VOOR HAAR EARSTE BEGHIN.

Heliotypisch facsimile van het eenig bekende exemplaar berustende in
de Bibliotheek der Gentsche Hoogeschool.

MAATSC.
GENEEL. LETTERK.
LEGEN.

4e Reeks. — N° 3

GENT

DRUKKERIJ VAN C. ANNOOT-BRAECKMAN

OPVOLGER AD. HOSTE

1882

P. Hoste

26

1107
B6

Handwritten notes:
No. 10000
Vlaamsche Bibliophilen

MAATSCHAPPIJ
DER
VLAAMSCHE BIBLIOPHILEN.

4e REEKS. — N° 3.

NÉDERLĀDSCHE
SPELLINGHE,
UUTGHESTELD
BY VRÁGHË ENDE ANDWOORDE

DURR

JOAS LAMBRECHT

LETTERSTEKER.

TOT ONDERWIJS DER JONGHERS VOOR HAAR EARSTE BEGHIN.

Heliotypisch facsimile van het eenig bekende exemplaar berustende in
de Bibliotheek der Gentsche Hoogeschool.

N^r 32.

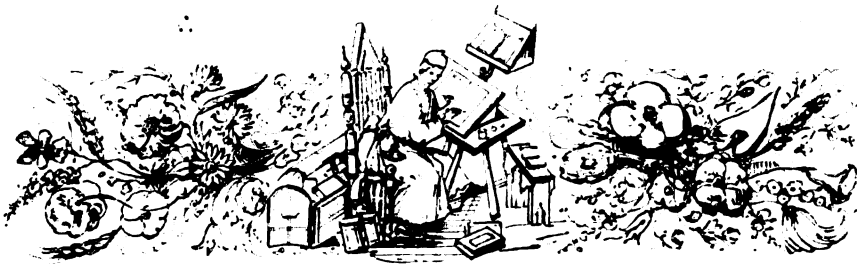
EXEMPLAAR VAN Mr. J. J. A. A. FRANTZEN.

DE VOORZITTER,

J. J. A. A. Frantzen

DE SECRETARIS,

Julius Obrie

NÉDERLĀDSCHĒ
SPELLIJNGHE,

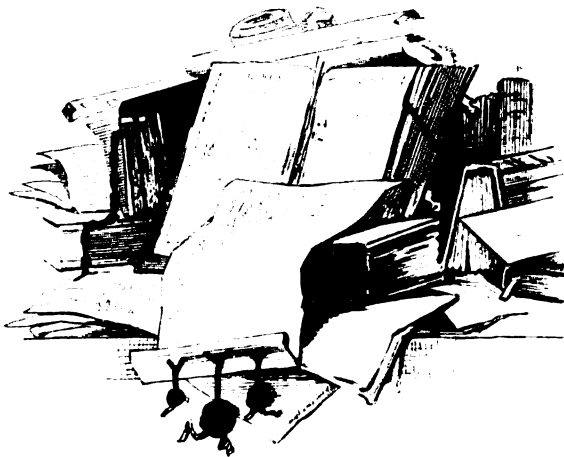
UUTGHĒSTĒLD
BY VRĀGHĒ ENDE ANDWOORDE

DUER
JOAS LAMBRECHT

LETTERSTĒKER.

TOT ONDERWIJS DER JONGHERS VOOR HAAR EARSTE BEGHIN.

Heliotypisch faecsimile van het eenig bekende exemphar berustende in de
Bibliotheek der Gentsche Hoogeschool.

GENT

DRUKKERIJ VAN C. ANNOOT-BRAECKMAN, KOORNMARKT
Opvolger Ad. Hoste

1882

Joost Lambrecht werd omstreeks 1491 te Gent geboren. Zijn vader, zoon van Olivier, heette Adriaan; zijne moeder, Joanna vander Pastueren. In 1513 werd hij door zijnen vader, voor schepenen van Ghedeele, meerderjarig verklaard. Omtrent 1525 trouwde hij met Anna van Steerthem, bij welke hij eenen zoon verwekte, die mede den naam van Adriaan verkreeg. In 1536 vestigde hij zich als boekdrukker.

Reeds vroeger hebben wij in onze *Bibliographie gantoise* de verdiensten van dezen in alle opzichten merkwaardigen man doen uitkomen. De nieuwe bijzonderheden, welke wij sedert dien gevonden hebben, zijn niet zeer belangrijk.

In 1545 haalde Lambrecht zich groote moeielijkheden op den hals door het uitgeven van een godsdienstig tractaatje van meester Cornelis vander Heyden, priester, getiteld : *Corte instructie, ende onderwijs, hoe een ieghelic mensche met God, ende zynen even naesten schuldigh es, ende behoord te leven.*

Dit boekje, als orthodox met koninklijk privilege en met naam en adres des drukkers de wereld ingezonden, werd bij de geestelijke overheid als kettersch aangeklaagd. Een nader onderzoek bewees, dat het privilege valsch was, en Lambrecht werd gevangen gezet (1).

Tot hertoe hebben we geen en enkelen druk van de pers van Lambrecht met de jaartallen 1547, 48 of 49 aangetroffen. De oorzaak hiervan moet zonder twijfel gezocht worden, gedeeltelijk in de voorgaande gebeurtenis, gedeeltelijk in het feit dat Lambrecht, in de maand April 1548, krachtens de hierna volgende akte, zijne drukkerij voor minstens twee jaar in huur gaf aan Cornelis Manilius : « Kenlic... dat Joos Lambrecht, letterstekere, wel ende duechdelic verhuert heeft meester Cornelis Manilius, ghezwornen bouckdruckere ende gheadmitteert by der K. M^t. binnen deser stede van Ghent, zynen keldre, ende druckerie met perssen ende lettren, ende met al tghuendt datter toebehoort, omme tselve te moghen besighene ende daerop te weerckene, tallen tyden ende stonden alst hem believen zal, mits dat de zelve Mr Cornelis Manilius ghehouden wert den voornoemden Joos te gheven, voor elcken dach dat hy drucken ofte doen drucken zal, sy gheheelen ofte halven tax, telcken zes stuvers. Item zo es boven dien noch bespreck dat al tghuendt dat de voorseide Manilius drucken zal ofte doen drucken, indient den

(1) Zulks belette niet, dat de *Corte instructy*e in het Fransch vertaald werd door den augustijner monnik Lieven Robert, die deswege evenzeer werd vervolgd.

voorseiden Joos aen staet, werd ghehouden hem tselve over te laetene, tvlaemsch voor VII stuyvers thondert folia, ende tlatijn, al waert half griecx, voor VIII stuyvers thondert folia, deen duer dandere, tsy van cleenen ofte grooten lettren, text ofte glose. Dies moet hy Joos voor-noemt leveren nieuwe ghegoten lettren, als de zelve, die als nu in de voornoemde druckerie zijn, versleten zullen weerden zo naer, dat mer gheen leverlic goet up en zoude kuenen gheweercken ten zegghen van druckers hem dies verstaende, tsynen coste, dit al den tijt gheduerende van haerlieder beeden goetdunken, altijds een jaer te voren te zegghenen, als harer eenich de voornoemde conditien zoude willen revoceren ende niet willen hauden. Actum den VIII^{en} aprilis XLVIII, naer paesschen (1). »

Eene der beide partijen moet echter de gemaakte overeenkomst reeds met het einde van het eerste jaar opgezegd hebben; want in 1550 zien we Lambrecht weder als drukker optreden met de door hem zelve opgestelde *Nedertadsche Spellinghe*.

Het getal der boeken, welke men kent als bij hem verschenen, bedraagt 72. De meeste dezer boeken zijn uiterst zeldzaam : van vele kent men slechts één of twee exemplaren en andere zijn onvindbaar. Slechts de *Valuacy boeckkins* of munttafels komen nog al dikwijls voor. Verscheidene dier werken zijn, evenals de vroeger genoemde

(1) Uit het aangehaalde blijkt, dat de uitgave van 1549 van Paludanus *Dictionariolum*, welke in den catalogus Dubois van Schoondorp vermeld is, niet bestaat.

Corte instructie, heterodox, en komen als zoodanig voor op den index van Philips II.

Het is zeer te betreuren, dat men tot heden, buiten de *Nederlandsche Spellijnghe*, nergens de werken gevonden heeft, die Lambrecht ten gebruike zijner school samenstelde en drukte, zooals : *de cleyne colloquie int vlaemsche ende franchois*; het *dictionarium teutonico-latinum* en de *elementa latinae grammaticae*; deze schijnen verloren te zijn, zoowel als de geschriften van den dominikaan Simon de Gruutere en de meeste van die welke de Hervorming begunstigten.

Het voornaamste werk, dat Joost uitgaf, is : *Spelen vā zīne byden xix. ghecōfirmeirdē camerē van rhetorijcken, binnē der stede van Ghendt cōparerende, v'toogt...*, 1539. In hetzelfde jaar verschenen de *Refereynen int vroede*(1)..., het eerste Vlaamsche boek, dat met Romeinsche letter werd gedrukt. Deze nieuwigheid schijnt weinig bijval te hebben gevonden; want Lambrecht bediende zich verder voor zijne Vlaamsche boeken uitsluitend van de Gotische of *bastaertsche* letter.

Tot deze laatste behooren : *Een zuerlic boucxkin vander ketyuigheyt der menschelicker naturen, ouerghezet vten latyne, in vlaemschen dichte, duer Andries vander Muelen* (drie uitgaven in hetzelfde jaar, 1543); *Een deuote daghelicsche oufenijnghe op tlyden ons Heeren*

(1) Heruitgegeven in 1877, op last van de Maatschappij der Vlaamsche Bibliophilen, door Dr. J.-F.-J. Heremans, zijnde N° XI der werken voor de leden alleen bestemd.

Jesu Christi... (drie uitgaven); *Een zeer huerbuerlic registre ofte handbouck voor alle man, waerinne men vind eenen calendier met dyuersche proffyteliche tafelen...*; *Der coopliede handbouckkin...* (verscheidene uitgaven); *De wetten, costumē, kueren, ende statuten vander zale ende castelriē van Jpre;* *De testamentē der twalf patriarchen, Jacobs kinderen* (drie uitgaven); *Hier volgt die schoone proose, of sequentie ghedicht by den conijnck van Vranke-rijcke Robertus, enz.*

Al deze boeken, alsook die in't Latijn en het Fransch, zijn met betrekking tot de uitvoering ware juweelen. De letters, door onzen drukker zelven gestoken en gegoten, zijn buitengewoon net en sierlijk.

Lambrecht oefende verscheidene bedrijven uit : hij was schoolmeester, graveur, lettersteker, lettergieter en drukker. De houtsneden, welke de voortbrengsels zijner pers versieren, zijn grootendeels door hem zelven met veel talent gegraveerd. De voornaamste dier platen, *Triumphus Christi*, eene fries in tien bladen, en 2 m. 66 cent. groot, is waarschijnlijk gesneden naar de teekening van Titiaan en buitengewoon grootsch van uitvoering. Zij is later door de Bry op koper gebracht en onlangs in chromolithographie nagevolgd door H. Moulin, te Parijs. Van het origineel bestaat, voor zoover we weten, slechts één volledig exemplaar, dat van de Gentsche universiteitsbibliotheek.

Het drukkersmerk van Lambrecht stelt eenen landbouwer voor aan den voet van eenen met vruchten beladen

eik. Hiervan bestaan drie variëteiten : in de eerste, die

CESSENT SOLITA,

DVM MELIORA.

welke hij gebruikt heeft tot in 1542, staat de landbouwer

met de sikkel in de hand vóór een korenveld; in de

tweede en derde houdt hij in de hand eene sikkel en onder den arm eene korenschoof.

Wij geven hier een heliotypisch facsimile van het eenig bekende exemplaar der *Nederlāsche Spellijnghe utghesteld bij vraghe ende andwoorde, duer Joas Lambrecht Lettersteker. Tot onderwijs der Jonghers voor haar earste beghin. Gheprent te Ghend in tjaar M.D.L.*, dat ter Gentsche bibliotheek berust.

De *Nederlāsche Spellijnghe* van Joost Lambrecht, is geene spraakleer in den zin, dien men heden aan dit woord hecht: zij behandelt niet achtereenvolgens de verschillende rededeelen, maar bepaalt zich bij de eigenlijke spelling. De schrijver verdeelt zijn werkje in drie deelen: in het eerste geeft hij ons de letters van het alphabet, zooals die gebruikt worden in het Nederlandsch, het Fransch, het Grieksch en het Latijn. In den vorm van eene tweespraak tusschen eenen « learknecht » en eenen « measter », leert de schrijver wat klinkers en medeklin-

kers zijn, en hoe die moeten worden uitgesproken. Hij geeft ons verder de in het Nederlandsch, het Latijn en het Fransch gebruikelijke verkortingen, alsmede de waarde der letters van het alphabet, wanneer zij als getallen worden gebruikt. In het tweede deel spreekt de « measter » over de verschillende verbindingen van klinkers met medeklinkers, en van klinkers met klinkers. Lambrecht is voor de verlenging der *a* met haar zelve, alstoen eene nieuwigheid, die later door A. Sexagius in zijne *de Orthographia linguae belgicae* (Leuven, 1576), en in de *Tweespraack* der Amsterdamsche Rederijkkamer *in liefde bloeiende* werd aanbevolen, en thans algemeen, in Zuid- zoowel als in Noord-Nederland, wordt gevolgd. De scherplange of hardlange *e* en *o* schrijft Joost Lambrecht met *ea* en *oa* : iets dat echter geenen bijval heeft gevonden. De zoogenoemde zware *e*, als in *peerd*, *steert*, *wereld*, *bleten* (blaten) wil hij met *æ*, *ae* of *ę* spellen, hetgeen eenige hedendaagsche schrijvers andermaal hebben trachten in te voeren. De zachtlange opene *e* en *o* en de opene *a*, *i* en *u* teekent hij met een accent : *nèder*, *tèghen*, *ghespróken*, *ópen*, *vraghe*, *stíve*, *ghebrúken*. De doffe *e* op 't einde van een woord, gevolgd van een ander woord beginnende met eenen klinker, schrijft hij met eene doorstreepte *e* (*ē*). Het derde deel handelt over eenige figuren : de « measter » leert zijnen « learknecht » wat men door *próthesis*, *paragóge*, *aphéresis*, *apocope*, *epénthesis*, *syncope*, *syneresis*, *diéresis*, *synalepha*, *apóstrophus* en *hyphen* verstaat, en eindigt zijne *Nèdertúdsche Spellijnghe* met eenige woorden over de ziu- of leesteekens.

Joost Lambrecht volgde de door hem aangeprezen spelling in verscheidene werken, die bij hem werden gedrukt, als :

— Ordōnātiē, statut ēn permissiē der keyzerlicker M. vanden gauden ēn zelueren penninghen cours ende gang hebbende ouer alle zine landen vā herwaarts ouer, ghepubliceert int Jaar M.D. achtenueertigh. Den xvij. Julii. (1550.)

— Eualuāciboucckin... Ordōnantiē, statut, ēn Permissie der K. M. van dē Gauden ende Zelueren pennīghē, die eensdeels in dit bouxkē, hier voren gefigureert staā op haar aude valuātiē... Ghepubliceert int Jaar M.D.xlvij. den xvij. Julij.

— Copiē vā den mādemēte, by der K. Maiesteit gh'ordonneerd, op tvernieuwen van den Transport des lands van Vlaanderen. (1550.)

— De testamentē der twalf Patriarcken, Jacobs kinderen. Ghedrukt te Ghend by Joos Lambrecht lettersteker. Anno M.D.LJ.

— De testamentē der twalf Patriarcken, Jacobs kinderen. Ghedrukt te Ghend, by Joos Lambrecht lettersteker. Anno M.D.LJJ.

Lambrechts kenspreuk was *Cessent solita, dum meliora*, of *Satis quercus*, in het Grieksch Ἄλις δρυός, dat is te zeggen : verlaten wij den ouden slenter voor het nieuwere en betere; lang genoeg waren wij slachtoffers van oude vooroordeelen. Dat was geene ijdele leus; het was, onder eenen zinnebeeldigen vorm, de innige gedachte van onzen drukker. Hij voerde werkelijk nieuwigheden en verbete-

ringen in de druk- en graveerkunst, het onderwijs en de spelling in; zijn ijver voor de Hervorming was zelf niets anders dan een streven naar wat hem beter scheen.

In 1553 zag Lambrecht van zijn beroep af, en verkocht hij huis en drukkerij aan Hendrik vanden Keere. Hij overleed korten tijd daarna.

Dr. J.-F.-J. H.

F^d V. H.

De Nederlândsche

Spellinghe / uutghesteld by wâghe
end' andwoorde / duer Joas Lambrecht
Letterstecker. Tot onderwijs der
Jonghers vooz haar ear-
ste beghin.

CESSANT SOLITA,

DVM MELIORA.

Gheprentt te Ghend in tiaar
M. D. V.

I Octroy.

DE Keiserlicke Majesteit heeft
weghelaten ende gheconsenteerd
Joas Lābrecht Lettersteker, te moghen
prenten/ventē/ende distribuerē/dit te=
ghenwoordigh bouxtin van der **Tēd =**
landsche spellinghe: in alle zine lāns=
den van haarwaard oger. Verbiedende
zelsde allen anderen druickers/residēren
binnē zinen lande van **Dabāt** / naar te
drucken/vercoopē of andersins te distra=
heren:ghedurende den tijt van dry iā=
ren/op de verbuerte van xx. Carolus gul=
dens/tot profite vā der voornaāde **iii**.
Dit was aldus ghedaan te **Winfel** den
vijfften/en vij. in **Februario** / xv. neghen
ende veertigh. Endz ondertekend by
den Secretarizen

De Zoete/ ende
De Lens.

Joas Labrecht letterstecker wéscht
allen beminders van goeden conften/
in alſ verſtand ende goeuen
hoordgangh.

Dies wille/dat ic binnen
acht of tien iaren haerwaard/by ver-
30 ukinghe ghewaarwozden ben / tmeſzuuc /
d'onuoughelicheit/d'ouet oapmifinghelifinghe/
ende tonachtzaam verſchil / twelic alle ſchool-
meesters/ ſchrijvers ende bouwprenters ghebr-
ken / in haer ſpellen van beelderley Nederland-
ſche/als Vlaamſche/Brabantſche / Holländiſche/
Ghelderſche / Cleefſche / Vriefche / Gullitſche/
ende Zeulſche taalſilleben/of uitganghen van
ſpaken/waar duet menighmaal de zin qualic/
ende tot verkeerde verſtande ghetrocken werd /
tzelue dicmaal met diuerſchen claerken en ghe-
leerde perſoanen onderuytghende / arguweren-
de/ en daar van diſputeren: om ten naſten datt
mogheligh wézen moghte / daar in te boozzien/
en beterifingh te binden : en ghemaerckt dat tot
noch toe/niemā treffelich daar in ghewozcht heb-
bende/iet an den dagh ghebraght en heeft: 30 dē
ic van den zinne ghewozden/niet uut vermēteli-
cheit (**dat kend God**) maar alleen tot noadzake-
lighē onderſcheidijnghe des verſtāds/ende tot
ontlaſinghe van veel twifels ende dūſterheids/
die zomtijds van ſpellens haluen / eanen men-
ſche in tſchziuen ohercommen/dit bouwkin van

der Spellijnghe / an de dagh te bziinghe: op dat van nu voord an / tzelvde in alle scholen van Nederlandscher spake / den ionghers zoude moghen voordghehouden ende onderwezen werden. Niet dat mijn meaniinghe of verstand is dat de Hollanders / of Brabanters haar eighen manieren van uutsprake / op de Vlaamsche wijze / of de Alamijnghe ende Friesen haar pronüciacie / op de Brabantische / of Holländsche uutsprake veranderen zullen : maar dat elc in sine zulke termen of silleben van spaken / als hy in zijnder moeder talen ghebruukt / de zelve deghelic / ende met zulken letters alker toe dienen / spellē magh. Exempel: Zo waar de Zeeländer pronüciērd *Ja* / daeren behoord hy in tspellē vā den zelven woordē den Alamijnghe noch den Brabantier niet te volghen / aldus *Ja*: of hy moēt dat soa spake. Al gheliken schrijft de Brabantier qualic baten / ghemerct dat hy tselvde woord pronüciērd en uutspreect aldus / beuten : maar de besonder faute van dezen es / dat hy de letter u qualic naamd / zegghende en / des ghelijcs nāmendē i ei. Zoa een iegheligh / in de Nederlandsche spellijnghe verstand hebben / sichtlich bewinden ende kennen zal / nēstelic gāsaande / tinhaud van dit teghenwoordigh werck / ghedent in dāzē .

¶ Earste deel spreckt vander kēnest / ende nāmisijnghe der letters van het a b c / met tgherend datter noch anleest .

¶ Tweeste spreckt vander spellijnghe / van alderande consonant ende vocaal silleben .

Terde leerd / hoemen med alderanderéde =
 nen/ende ppropóten diemen by gheschifte/of in
 pzte (tst dicht of ghe) uutstellé wild/behoard
 te hādelen/en daar med om te gā. Moght iemā
 zegghe/tes te langhe ghebeidt/gly comt te late:
 het hadde wel goed gheweest/hadde dēze manie-
 re van spellen ouer viij. of x. honderd iaren be-
 ghin ghenōmen. Antwoorde: Het es waar.
Walic hebbe ict oac durven bestaan te doene/
 eādeals/om tlanghe ghezuuc (maar metzuuc
 moghtmē bet zegghe) en om datmē niet zegghe
 en zoude/dat ic eā opbyjngher vā nieuwigheidē/
 in zāke die zo langhe tijd ghestā hebbe/en ware.
Waar men zeght in Fransoaische ean zuperligh
 eā waar woord/ *Meiculs Bankt sur le tard/que
 jamais/* Dats te zeggghen: *Als mē langhe qwalic*
 en buten (weeghs ghegā heeft/zo eist nochtans
 bēter laatachtig ten rechtē pāde ghekeerd/dā nē-
 mermeer. Hier mede scheidē icker van (ghepēst
 tūny/ altijds om ean bēter) biddendē eanē ighe-
 lighen/dēzen minē arbeid med al zulker ionsten
 t'omhelzen/ende in tgoede te nemen/als ic hōpe
 mēnighē daar duer lief ende verlichtijnghe ghe-
 daan te hebben.

Tot den lezer.

Wie hier gheprezen **M**aakt elken condigh
Daer spellē wēze **D**er dijngghen grondigh
Werwōderen heeft/ **G**hespecifiēd hier :
Wild eanē wel lezen **Z**y werden bondigh
Tinhand van dēze/ **T**ot meer vermondigh
Dan bōuēde gheest. **W**oord an gheschiedt schiec

A l i j .

Henric banden keare / an alle goede
gheesten / en beminders der opzichter
Orthographia / sic bouckia et
cōmendatōe.

E Del artillē / Percutiāal zinē /
Die tocht beminē / of zōtisd wat stellē.
Zoudt ghy prijs / lof / fame / en eare ghewinnē /
El vic'ien sinnen / zo moett ghy wel spellen .
Wilt nu allen twifel en duchten bellen /
Inbaerdende dees learijnghe / onghetruerd sijn :
Hier mede behelpt u' voozds / zonder quellen .
Die den spiegel heeft / en darf niet bezuerd sijn .

Leard hier vocalen en consonanten scharē
El silleben lea'n / met diphthonghen pāren /
Leard oac u' letteren met accenten beclean
En figuren al t'ean / laatt openbāren .
El rēdenen leard by puncten bergāren :
Het werdt t' uwer earen / zisd ghy man of kind :
En acht niet wat d' onwētende verclāren /
Maar laatt altids taudē / als ghy ean bēter vind .

Somma / wilt ghy d' au' spellinghe' obseruētē
Ghy moett abusēren / in dūzent zāken :
Wane ghy niet rechts en cond ghedistinghēren
Wan weat / waer / of weet / en dat wel ghetāken .
Nochtans in oetment differentelic māken .
Niet by dees allea / maar veel ander meare .
Diets hem verstaen / zullen taude wel stāken /
Dus volghes die wille / Wie gaad ic keare .

Het eerste deel

Spreeken vander kennesse ende
naminghe der letteren van
den a b c / met datter
aenleest.

De Learknecht vraecht.

Wester / als een Jongman
earst ter scholen gaad / wat
zalmen hem earstmaal hoorhuden
ende leeren ?

De Master andwoordt .

De kennesse / ende' oprechte na-
mijnghe vā den letterē des a b c / de
welcke men schuldich es uut te spre-
ken op eanen voais of sillebe / zonder
eanighen achter lul daar by te han-
ghē: het welke meast te wachtē staad
in de consonanten.

A.

Wat letters ghebrūke de Neder-
landers meast in haer gheprente
bouckē / ende hoe heatmen de zelue ?

M.

Zy werdē ghenaamt Ronde let :
A iij.

Nota -
Capitá -
 len zijn
 woafdet
 tees die -
 mē altijd
 achter ea -
 nē hullen
 zin / ende
 dooz d' ear
 ste letter
 bā allē ná
 men van
 mans /
 byauwē /
 steden / en
 doopen
 steld .
 Rubrikē
 zijn voa -
 de hoof -
 letters
 diemende
 altijd in
 tberghin -
 van een
 hoofzē -
 den .

ters/ende zijn déze met hāren capitá
 len ende rubriken/tot xxiij.toe .

a . b . c . d . e . f . g . h . i . k . l . m

n . o . p . q . r . s . t . u . v . y . z .

A . B . C . D . E . F . G . H . I . K . L . M .

N . O . P . Q . R . S . T . U . V . Y . Z .

A . B . C . D . E . F . G . H .

I . K . L . M . N . O . P . Q .

R . S . T . U . V . Y . Z .

L.

Goede meester / ghemaerct dat
 wy Néderlanders zomtjds Latijn/
 Wallch/ of Griets learen/zo wild my
 oac (op alle auenture/ of ic in tiden
 naarcómende van den zinne wierde
 de zelfde tálen te learen) een wei -
 nigh daar van beschead ghéuen .

¶

De letters diemen ten Wallche
 meast ghebruuct/werden ghenaamd
 bastaarde / ende zijn déze met hāren

hoofdletters tot xxij. toe / te wéten .

a . b . c . d . e . f . g . h . i . l . m . Wanneer
Waar
de letters

n . o . p . q . r . s . t . u . v . y . z .

A . B . C . D . E . F . G . H . J . L . M . Waar
de hoofd-
letters .

N . O . P . Q . R . S . T . V . X . Y . Z .

L.

C Hoe comt dat ghy hier k achter-
laatt ?

M.

De franſoaiſen en ghebrúken in
haar franſoaiſche woordé nemmer-
meer k / maar inde plaatſe der zel-
uer c / of qu .

De Griecſche Letters zijn déze
met háren capitálen / tot xxiiij. toe .

α . β . γ . δ . ε . ζ . η . θ . ι . κ . λ . μ . Wanneer
Griecſche
letters .

ν . ξ . ο . π . ρ . σ . τ . υ . φ . χ . ψ . ω .

A . B . Γ . Δ . E . Z . H . Θ . I . K . Λ . M . Wanneer
hoofdlet-
ters .

N . Ξ . O . Π . P . Σ . T . Y . Φ . X . Ψ . Ω .

De Latijnsche / Romeinsche / of
Italiáálsche letters zijn déze met ha

ten capitálen / tot xxj. toe / te wéten .

Wemeyn Wemeyn- sche let- ters.	a . b . c . d . e . f . g . i . l . m . n . o . p . q . r . s . t . u . x . z .
Italián sche letter	d . b . c . d . e . f . g . i . l . m . n . o . p . q . r . s . t . u . x . z .
Wemeyn sche / of Italián- hooflet- ters .	A . B . C . D . E . F . G . I . L . M . N . O . P . Q . R . S . T . V . X . Z .

¶

Hoe cōt dat ghy hier noch h / noch
k / noch y / en steld ?

¶

De Latijnsche en ghebrúken in
haar eighen tále k / noch y : ende h zeg-
ghen sy datt gheā letter en es / maar
heatent alleen een teakē van uutha-
semijnghen .

¶

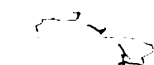
Danc hebt lieue meester / nu wil-
de ic wel wétē / in hoeueel soortē de-
voornaāde xxij. letters die wy Aēd-
landers ghebrúke / ghedeald werde .

¶

In twee soorten / te wéten in vo-
cāles , ende consonantes .

¶

Wat zijn vocāles :

Wat zijn lûdēde/sprekēde/of boais
ghēuēde letters: 3d̄er de welke mē
ghean sillebe noch woord / op zijn
recht/spellē en magh noch en cā : ia
ean vocāle' alleen / maakt 3d̄tids eā
sillebe' of woord: 3oamen hier naar
noch beuinden zal ende zijn dēze /

Nota.

a . e . i . o . u .

7 Finaal
er mode
eang' op
de vocāle
maer / er
P.

Van den welken zijnder twee / die
3omtids veranderen in consonātes,
te wētē i en u. De i consonans hebbe
ic onderteakēd met eā stipki aldus i /
en die zal mē dē 3oghers leare nāmē
ijnkel i . De u consonanses twee au

Nota.

digh van maakle / te wētē ald' b /
end' aldus u / met eā stipken onder
schreue: de welke mē dē kinders zal
learen nāmē ijnkel u wē te zijn: end'
alle aldus staan w / of aldus uu / 3o
zal menze dobbel uwen nāmē .

De dact
10 / of oob
bel 10 ca:
pitaal /
kaande
booz de bo
cālen met
ghēā stip:
kin teake
nē: want
dā 3ijnze
altijm cō
sonantē .
Maer
booz eant
ghē conso
nantē: sal:
twe 10 con
sonant al
leant ean
pāntēgi
ghēant .

* Ende als de boorzeide twee conso-
nantes i ende u / hoofdletters zijn / 3o
can menze licht onderscheiden van
den vocalen hoofdletters / de zelue
oat onderteakende met ean stipkin
aldus **I U W** .

conso-
nantē .
Maer
booz eant
ghē conso
nantē: sal:
twe 10 con
sonant al
leant ean
pāntēgi
ghēant .

L.

Hadt niet ghenough gheweest de
consonans med ean stipkin te teake
nen / en uconsonans ald' h te laten :

M.

Ia / hadde uconsonans, zonder
qualic boughe / moghe staen in tmid-
den van ean woord / aldus viber /
ober / stüber / lobben : maar neans / ten
ware in woorden die cōposite figure,
dats die vā twee gheheale / of gheby-
den woordē / ghemaact zijn : als deze /
Bebāghē / ghebloukt / onderbzaghē /
ontbziden / ver voeren : of die ghelijn
copeerd zijn / als t volc / t blas / &c.

Nota.
deze woordē
dē magh-
men oac
spellē met
u / indie
mē tolo.

Dearste sillebē van dezen voor-
gaāden woorden / te wēten be / ghe / naar /
onder / ont / en / ber / zijn led silleben / of
articuli prepositiui, dats voorwoordē /
of voor sillebē / diemē zontijds voor
and woordē steld / tot sterker beteake

L.

Cnes.

Ghy zeidt daar vōzen / hoe dat de
vocālen zontijds alleā / ean sillebe
māken / ende zontijds oac med' ean
woord. Zeght my daar vā ean wei-
nigh bescheads !

Slaad gá deze bijf naarvolgheff
woozdē/wát elke earste letter maakt
ean sillebe/ als / **A**driaan/édel/ izer/
olijftac/úterste .

hier siet
men hoe
dat de bo-
caken 38-
tijde siet
de mak f.
het welke
gheschied
in tlatijn
en walsch
mede .

Maact my van ghelikē wijs / hoe
en waar de bijf booznaamde vocaal
letters / woorden máken : ende hoe
men die onderscheiden zal !

Als de booznaamde bijf vocaal let
ters/woorden beteakenen / dan zal=
mer den **accentum gráuem** op zetten
aldus / **á . é . í . ó . ú .** Crempel .

Phieter / zy dy daar e a en es hier
gheá/letter / maar eá woord/te wete
interiectio applaudētis, dats eá tulche=
ghewoꝝpē woord der redē/vā iemā
die eanen anderē blide siere toaght.

hier siet
men hoe
dat de bo-
caken 38-
tijde woꝝ-
de mak f.
het welke
gheschied
in tlatijn
behaluen
iende u
en in tfrā
soaische /
behaluen
u .

Emijn goed bried / laat ñ ghezeg=
ghen! e en es hier ghean letter/maar
ean woord/te wete oac interiectio ex=
postulantis, dats van ieman ghespꝝo
ken die iet vriendlic begherd .

God bescherm ós/wat es dat! i en
es hier oac van ghelikē ghean letter

Nota. **maer een woord/te weten oac interie**
ctio admirantis, | Dats van ieman die
 hem verwonderd / ghesproken.
Whear van hier bouē/staad my by/o
 es hier **aduerbium vocandi,** Dats een
 woord van ieman/ die eanen anderē
 toe of an roupt: of twoord van eanē
 waghenmā/als hy wild dat zijn per-
 den stille staan zullen.
U zift dien ic meane:ū es hier **pronō**
men, dats een woord/eenighen per-
 loan of naam beteakenende.

Als de 6d
 calē tpoor
 aē makē
 ghelyk
 hier/oaar
 salme dē
 tonghet
 leent zeg
 ghen al-
 dus/
 alleā a.
 alleā e.
 alleā i.
 alleā o.
 alleā u.

L.
Wat este zegghe **accent⁹ grāuis**

flauwē opgangh vā voatze/maer
 mē moet in **Enēdlāsche** niet zo zear
 aanzien /zinen voais/als zijn beteake
 nelle / want by den zeluen zo werd
 p^rincipālic/d'ean dicciē van d'āder/
 te wētē **nomina vā pnōmina, aduerbia**
 est **interiectiones,** onderckēd est onder-

L. (scheadē.

Wat zijn **consonantes** :

Dat zijn mēdeludende / mēdespre
 kende / ende mēdevoaisghēuefi lēt

ters/de welke nēmermeer alleane /
 noch al stōdē zy alle by ean/en cōnen
 noch en mōghen sillebe noch woord
 ghemakē (zo eyft dan wel onbehoar
 ligh/dat de zommighe spellē dz booz
 dat / m3 booz met / n3 booz niet / tot
 booz uut / en b booz u)ende zijn Deze
 tot xix.toe / **f . c . d . f . g . h . i . k . l .** Cōsonāt letters .
m . n . p . q . r . s . t . v of **u . x . z .**

L .

Dat verstand hebbe'ic wegh. **Au**
 wilde'ic wel wētē de rechte'uitspra-
 ke / van den boornaaden lūdenden
 ende meludenden letters ?

M .

De lūdeft moeten met openē mon- de rechte
uutspra-
ke bā den
bochtē in
tghemeē.
 de / en de tanden vercheaden / ghe-
 pronūciērd werden / en en mōghen
 met gheanen anderen letters ghe-
 speld werdē/dan by haar zeluē .

Ende zijn zomtijds **ma culine** dats
 mannigh / ende vā stiuēn boai3e' en
 uutgaugh/ende dan zalmer den **ac-**
centum acūtum bouen op zetten al-
 dus / **ā . é . í . ó . ū** . Ende zom-
 tijds zijnze **fœmininæ** , dats vrau-

wigh/ wuigh/ of van flautwen boai =
ze ende uuitganghe/ ende dan zalnē
ze laten staan naact/ en zond accent .

℞.

¶ **W**at es te zegghē accent⁹ acūtus?

℞.

Stijen opgang van boai ze .

℞.

¶ **G**heeft my exempelen / daar den
accentus acūtus bald op de vocalē!

℞.

Nota.
Dees b.
bechlen
gheaccen
tulwerd
behaerd
men oac
t'obseruē
re in cla:
sijn/en in
walche.

á **S**alá/ glápiē / bákeren/ házelerē .
é **B**éuaard/ ghélu / recōmandéren .
í **H**atiē/ heresiē/ melancoliē/ tregiē .
ó **B**elbuen / bercōperd / membriē .
ú **W**erdúqueld / betúnen / bezúren .
y **f**inaal es áltijds masculinum .

Hier doet te notéren/ hoe dat men
niet ghehaudē en werdt/ in alle ghe=
schriften of prenten den accentum acū
tum t'obseruēren/ dan alleen in maté
riē die de learijnghe der Jonghers
angaan/ en dat om trecht pñiciēre .

℞.

¶ **G**heeft my nu tverstand van der
rechter uitsprake en pronunciaciē
van den vocalen / elc bijzonder!

15.
W.
W/ werd uutghesproke / wat wide
achtigh gapēde / de kinne nēder stē
kende / ende de tonghe los .

e/ wat zoetelic grūkelende / then-
de van der tonghe tēghen d' onder-
ste tanden .

i/ of **y**/ wat greinze / thende van
der tonghe tēghē d' onderste tandē/
en beade de canten van der tonghe
tēghē d' opperste baactandē haudeff.

o/ de leppē wat rond treckende / en
de tonghe los .

u/ ean muulkin makēde / of ean tō-
tgin uutstēkēde / thende van der ton-
ghe tēghen d' onderste tanden .

A.

A Ic bevinde datt inder waarheit
30a es / ghelijc ghy zeght. Au de con-
sonanten :

W.

De consonanten werden zeldza-
melicker uutghesproken: maar haar
nāmen cannen wel spellē / behalpen
i en v / te wēten aldus .

B / bē / de leppē zoetgins zonder per-
ten d' eane tēghen d' ander bougheff.

B.

c/ cé/ De welke heeft twee crachten te wéten van een **k/** ende dat alle staad voor **a/ o/ of u:** ende van een **f/** ende dat voor **e** of **i** staande.

d/ dé/ thende van een dicke tōghe zoetgins tēghen d'opperste tanden stekende/al grollende een weinigh.

f/ ef/ d'opperste tandē tēghen d'onderste leppen haudende/al blāzēn.

g/ gé/ werd ghepronciēerd twee sīns/te wētē voor **a o u/** ghelijc offeren **h** tusschen stonde/twiche en platte van der tonghe achter tēghē tberhēmelte van dē monde. Maar voor **e/** ende **i/so** medeluudse ghelijc **i** consonant voor de vocalen doet.

h/ há/ of haats/ met openē monde/zoetgins uut den grond van der borst/ uuthaalmēde/alle in tbeghin van den woorde staad: in midden van den woorde wat stuer: maar in tēn/de canten van der tonghe zoetgins tēghē tberhēmelte haudende/al gullende.

i/ staande voor de vocalē/werd uutghesproken de tonghe stekende/ en per se hōuen tēghen tandblealch/

zond datmē de zelve iet hoarē mag.
k/ ka/ tplatte van der tonghe tē-
ghen tberhēmette/ thende van der
tonghe los.

l/ el/ al gāpende/ de kinne ean twei-
nigh neder stēkende/ ende thesi van
der tonghe stēkende tēghen topper-
ste tandbleasch/ ende daar an hau-
desi/ op dat duer tliht affcheadē ghea-
nen achter lul ghemaakt en werde.
m/ em/ earst al gapesi/ ende dan de
leppen zoetelic slutende.

n/ en/ al gapesi/ de kine nederwaart
stēkende/ esi de tonghe bzinghende
tēghen tbinnenste oppertādbleasch.

p/ pē/ de leppē persende/ esi dan opē =
doende met eanen berst.

q/ cu/ ghelijc k/ zōder datse niet staā
en mag voor eanighe vocāle/ of daar
moet u **liquidum** tusschē vean staan / n Liqui =
dū / es eā
u/ die weg
bloeiō.
volghēde de Latijnsche spellinghe:
maar volghesi den rechten aard vā
onzer Nēdlandscher spellinghe/ w.

r/ of **z/** er/ thesi vā der tōghe al bē-
uesi/ topperste binnen tandbleasch/
half enhalf gherakende.

s/ of **z/** finaal/ es/ al husses/ de tōghe

B ij.

half en half/ téghen tberhémelte' en
opperste binnē tandvleesch haudē/
de tanden van ean .

t/ té/ thende vā der tōghe stijf téghē
tbinnenste van d'opperste tanden ste-
kende/ ean weinig grijnkelefi/ ende
met eanen berst .

v/ of u/ es ghenoug vā gheliker uut-
sprake als f/ zōd datle niet en blaast/
maar hozzelt wat .

r/ ics/ werd uutghesproken ghelijc
kl/ en es in Neder. altijdz finaal,
3/ zeet/ al hulzende' en alhozselende/
tvoorste deel van der tōghe / half en
half/ by tbinnenste oppertandvleesch
hauddende/ de tanden nālic gheslōtē.
En en comt nergkens achter de vo-
cālen in ons Nederlandsch .

A .

Angaande de rechte kennesse' en
uutsprake van den vocālen ende con-
sonanten / des en behouwe' ic ghean
breder verclaars . Maar bōuen de
zelue / zo beuinde' ic noch ander let-
ters met tittels/ haackins/ schrabbe-
kins / traatkins / duerslēghen / ende
anderlins: zo wel zōthids in Clatijn

en Wallch/als in ons Nederlāsch/
te passe commen: en zontijds in tean
en niet in tander: wild my daarvan
tbedied zegghen / indient u belieft .

¶

Gherne . De letters daar ghy af
spreekt/heate *abbreviatiōnes*, of *liga
tūre*, dat zijn vercozte lillen/ende
woorde/ dewelke men zontijds ghe
bzuukt in tprenten ende schryf/ om
letters/lillen of woorden te win
nen/allmen gherne vullic ghedaan
hadde/of anders: en zijn deze/alzoa
men die ghemealic uzeerd/ghesteld
naar ordonancie van den *abc*.

æ / maact *ae* / in Nederland . Lat.
ende Wallche .

an / anno / in Nederlandsche / Lat.
ende Wallche .

ā / an of an / in Nederlan. Latine/
ende Wallche .

β / bet / in Nederlanche / Latine/
ende Wallche .

ē / cra / in Nederlanche / Latine/
ende Wallche .

ſ / l in Wallche .

o / der / in Nederlāsche / of abustue = ^{Nota.} *Pinus*

B iij.

behoord:
menbouw
te schij:
ven pen.

lic pennijng: **denier** in **Walsche**/efi
na q / in **Latine**: **quod**.

q / **ae** / in **Neder. Latine** / ende
Walsche.

ē / **em** of **en** / in **Ned. Lat. efi Wal.**

ē / **ere** / in **Neder. Latine** / ende
Walsche.

g / **gra** / in **Neder. Lat. ende Wal.**

g / **groate** / in **Ned. in Wal. gros.**

h / **hic** / in **Latine**.

h / **hec** / in **Latine**.

h / **hoc** / in **Latine**.

h / **healcher** / in **Nederlandsche**.

i / **im** / of **in** / in **Nederlād. Latine** /
ende **Walsche**.

i / **infra** / in **Latine**.

i / **is** / in **Latine**.

Nota.
Pond be-
hoordme
te schijue
aldus /
pon.

l / **abuzuelic** in **Nederland. pond:**
in **Latijn libra**, in **Walsche** / **libure**.

l / in **Latine** naat a **aldus als** / **alias**.

Phil's Philips: vcl. etc.

in / **werd diuerschelic ghenomé te**

wetē na e/maakt enim: na o/ald'om

maact omme: soñ **maakt somme**:

booznaam **maakt booznaamde**: efi

meat andersins in **Nederlandsche**.

Eñ in **Latine** na q/aldus qñ. **maakt**

- quoniam** : **tfi**/maakt **tantum**.
- m**^r / meester / in **Nederlādsche**.
- m**^{re} / maistre in **Walsche**.
- m** / maiesteit / in **Nederlandsche** .
- m**^{ic} / maieſte / in **Walsche** .
- n** / maakt oac diuerſche ſpellijnghe
in **Neder** . te wēten na **e** / ald⁹ **en** /
maakt ende: **boozn** / **booznaad** : **en** i
Latine na **b** / ald⁹ **bn** / maact **bene** :
qn / **quando** : **tfi** / **tamen** : **un** / **unde** : **fi** .
alleane tuſſchen tvea punctgins
enim .
- o** / om / of on / in **Nederlādsche** / **Lat** .
ende **Walsche** .
- o** / of s : allijng / of half / in **Neder** -
landsche : **en** in **Walsche** **obole** /
twinſte gheld datmē bindē magh .
- oe** / oe / in **Nederlād** . **Latine** ende
Walsche .
- p** / per / in **Nederlādsche** / **Latine** / **en**
Walsche .
- p** / pre / in **Nederlādsche** / **Latine** / **en**
Walsche .
- p** / pri / in **Nederlādsche** / **Latine** / **en**
Walsche .
- p** / pro / in **Nederlādsche** / **Latine** / **en**
Walsche .

B iiij.

Q / que / in Néder. Latine/efi Wal.
q / que, in Latine.
Q / qui / in Néderland. Lat. Wal.
q / quo, in Latine.
Q / qua / in Néder. Lat. efi Wal.
q / quam, in Latine.
Q / quòd, in Latine.
M / in Latine / staafi naar m / maact
mater, na n / nofter. na p / pater.
R / rum / in Latine / in thende van
den woorde.
R / recepte in Néderland. efi Wal.
R / Ende *responsorium*, in Latine.
S / schelligh of ser / in Néderlådiche.
S / ser, in Lat. efi *sould* / in Wålliche.
S / *sieur* / of *Seigneur* / in Wålliche.
S / *supra*. in Latine.
T / tur, in Latine.
T / ter / in Néderlan. Lat. efi Wal.
V / ver / in Néderland. Lat. efi Wal.
V / *versus*. in Latine.
E / &, o, et / in Latine / efi Wal.
C / boze in t'woord / con / in Néder.
Latine / ende Wålliche.
A / achter bouen an'twoord maact
us / in Néderlan. Latine / efi Wal.
C / *contra*, in Néder. Lat. Wal.

Daar zijn wel noch meer ander
daar ghean rechte réghel noch máte
af en es / maar elc ghebruutse zoatt
hē goed dinkt / so dat icker hier met
afsheade. Maar men zal hier notē
ren hoe datter noch sommighe let-
ters van den voornaamde xxij. zijn /
die ondertiden ghetal máken / ende
zijn deze.

- c. maakt honderd.
- d. vijfhonderd.
- i. ean.
- l. vijftigh.
- m. duust.
- v. viue.
- r. tiene. althids met ean poaintgin
der achter.

L.
¶ Wozzienighe meester / en látet u
niet verdrietē / de voornaāde zeuen
ghetal letters te stellē in zulke ordō-
nanciē als inē die behoard te ghebrū-
ken / en ghebruuct / so wel in tpaēten
als in tlichyuen !

SP.
¶ Zied hier de táfel / so wel van tghe
mean / als van trifer ghetal.

I. ij. iij. iiij. v. vij. viij. viij. ix. **x.** xi. xij.
 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.
 xiii. xiiii. xv. xvi. xvii. xviii. **xix.** **xx.** **xxi.**
 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21.
 xxii. xxiii. xxiiii. xxv. xxvi. xxvii. xxviii.
 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28.
xxix. **xxx.** **xxxi.** **xxxii.** **xxxiii.** **xxxiv.**
 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35.
 xxxv. xxxvi. xxxvii. xxxviii. **xxxix.** **xl.** xli. xlii.
 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42.
 xliii. xliiii. xliv. xlv. xlvi. xlvii. xlviii. **li.**
 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50.
 li. lii. liii. liiii. lv. lvi. lvii. lviii. **lix.**
 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59.
lxi. lxii. lxiii. lxiiii. lxv. lxvi. lxvii.
 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67.
 lxviii. **lxix.** **lxx.** **lxxi.** **lxxii.** **lxxiii.**
 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74.
 lxxv. lxxvi. lxxvii. lxxviii. **lxxix.** **lxxx.**
 75. 76. 77. 78. 79. 80.
 lxxxi. lxxxii. lxxxiii. lxxxiiii. lxxxv.
 81. 82. 83. 84. 85.
 lxxxvi. lxxxvii. lxxxviii. **lxxxix.** **xc.** **xc.**
 86. 87. 88. 89. 90. 91.
 xcii. xciii. xciiii. xcv. xcvi. xcvii. xcviii.
 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98.
xcix. **C.** **D.** **M.**
 99. 100. 500. 1000.

Tweaste deel,

sprekende van der spellinghe der
consonant/ende vocaal silleben.

Leacknecht.

Als van der kennesse der let-
ters / med diesser ancleest / hebbe ic
nu ghenough t verstand wegh: maar
ic wilde wel wete de rechte spellinghe
van den vocalen booz de conso-
nanten: consonanten booz de vocalen /
ende wederom de vocalen tusschen
de consonanten / en consonanten tuf-
schen vocalen.

Nota-

Consonant
silleben
sijn ghe-
maekt dā
consonant
en vocalen

Maester.

Dit sijn earst de silleben van een
vocale booz een consonante.

A a	b b	i i	o o	u u	Ab ab	ib ib	ob ob	ub ub	Ac ac	ec ec	ic ic	oc oc	uc uc	Nota.
A d	e d	i d	o d	u d	Ad ad	id id	od od	ud ud	Al al	el el	il il	ol ol	ul ul	de vocalen
booz de
consonant
altes staen
de / dertie
sijn want
da hoor-
bed rechte
uutspree-
ke.
A g	e g	i g	o g	u g	Ag ag	ig ig	og og	ug ug	Ah ah	eh eh	ih ih	oh oh	uh uh	
A m	e m	i m	o m	u m	Am am	im im	om om	um um	Ap ap	ep ep	ip ip	op op	up up	
A n	e n	i n	o n	u n	An an	in in	on on	un un	As as	es es	is is	os os	us us	
A t	e t	i t	o t	u t	At at	it it	ot ot	ut ut	Ar ar	er er	ir ir	or or	ur ur	

¶ Een vocaal voor twee cōsonantē.

Abd	/	ebd	/	ibd	/	obd	/	ubd	.
Abs	/	ebs	/	ibs	/	obs	/	ubs	.
Abt	/	ebt	/	ibt	/	obt	/	ubt	.
Ach	/	ech	/	ich	/	och	/	uch	.
Acs	/	ecs	/	ics	/	ocs	/	ucs	.
Act	/	ect	/	ict	/	oct	/	uct	.
Ads	/	eds	/	ids	/	ods	/	uds	.
Adt	/	edt	/	idt	/	odt	/	udt	.
Afd	/	efd	/	ifd	/	ofd	/	ufd	.
Afl	/	efl	/	ifl	/	ofl	/	ufl	.
Afm	/	efm	/	ifm	/	ofm	/	ufm	.
Afn	/	efn	/	ifn	/	ofn	/	ufn	.
Afs	/	efs	/	ifs	/	ofs	/	ufs	.
Aft	/	eft	/	ift	/	oft	/	uft	.
Afx	/	efx	/	ifx	/	ofx	/	ufx	.
Agh	/	egh	/	igh	/	ogh	/	ugh	.
Ags	/	egs	/	igs	/	ogs	/	ugs	.
Agt	/	egt	/	igt	/	ogt	/	ugt	.
Aks	/	eks	/	iks	/	oks	/	uks	.
Akt	/	ekt	/	ikt	/	okt	/	ukt	.
Alb	/	elb	/	ilb	/	olb	/	ulb	.
Alc	/	elc	/	ilc	/	olc	/	ulc	.
Ald	/	eld	/	ild	/	old	/	uld	.
Alf	/	elf	/	ilf	/	olf	/	ulf	.
Alg	/	elg	/	ilg	/	olg	/	ulg	.
Alk	/	elk	/	ilk	/	olk	/	ulk	.

Alm / elm / flm / olm / ulm .
 Alp / elp / flp / olp / ulp .
 Ale / elc / flc / olc / ulc .
 Als / els / fls / ols / uls .
 Alt / elt / flt / olt / ult .
 Alx / elx / flx / olx / ulx .
Amd / emd / imd / omd / umd .
 Amf / emf / imf / omf / umf .
 Amp / emp / imp / omp / ump .
 Amr / emr / imr / omr / umr .
 Ans / ems / ims / oms / ums .
 Ant / emt / imt / omt / umt .
Anc / enc / inc / onc / unc .
 And / end / ind / ond / und .
 Anf / enf / inf / onf / unf .
 Ang / eng / ing / ong / ung .
 Ank / enk / ink / onk / unk .
 Ans / ens / ins / ons / uns .
 Ant / ent / int / ont / unt .
 Anx / enx / inx / onx / unx .
Apd / epd / ipd / opd / upd .
 Aps / eps / ips / ops / ups .
 Apt / ept / ipt / opt / upt .
Arb / erb / irb / orb / urb .
 Arc / erc / irc / orc / urc .
 Ard / erd / ird / ord / urd .
 Arf / erf / irf / orf / urf .

Aeg / erg / ieg / oyg / uyg .
Aek / eek / iek / oek / uek .
Ael / eel / iel / oel / uel .
Aem / eem / iem / oem / uem .
Aen / een / ien / oen / uen .
Aep / eep / iep / oep / uep .
Aes / ees / ies / oes / ues .
Aet / eet / iet / oet / uet .
Aex / eex / iex / oex / uex .
Aeb / eeb / ieb / oeb / ueb .
Aed / eed / ied / oed / ued .
Aef / eef / ief / oef / uef .
Aeg / eeg / ieg / oeg / ueg .
Aek / eek / iek / oek / uek .
Aem / eem / iem / oem / uem .
Aen / een / ien / oen / uen .
Aep / eep / iep / oep / uep .
Aet / eet / iet / oet / uet .
Aes / ees / ies / oes / ues .
Aet / eet / iet / oet / uet .
Aet / eet / iet / oet / uet .

Œ *Œ* vocaal voor *Dz* consonāten.

Abds / ebds / ibds / obds / ubds .
Abdt / ebdt / ibdt / obdt / ubdt .
Abts / ebts / ibts / obts / ubts .
Achs / echs / ichs / ochs / uchs .

Acht / echt / icht / ocht / ucht .
Acts / ectis / icts / octis / ucts .
Adst / edst / idst / odst . / udst .
Afdt / efdt / ifdt / ofdt / ufdt .
Aflm / eflm / iflm / oflm / uflm .
Afln / efln / ifln / ofln / ufln .
Afls / efls / ifls / ofls / ufls .
Aflt / eflt / iflt / oflt / uflt .
Afms / efms / ifms / ofms / ufms .
Afnt / efnt / ifnt / ofnt / ufnt .
Afns / efns / ifns / ofns / ufns .
Afnt / efnt / ifnt / ofnt / ufnt .
Afps / efps / ifps / ofps / ufps .
Afpt / efpt / ifpt / ofpt / ufpt .
Afst / efst / ifst / ofst / ufst .
Aghs / eghs / ighs / oghs / ughs .
Aght / eght / ight / oght / ught .
Aghts / egts / igts / ogts / ngts .
Akht / ekht / ikht / okht / ukht .
Akts / ekts / ikts / okts / ukts .
Alcs / elcs / ilcs / olcs / ulcs .
Alct / elct / ict / olct / ulct .
Alds / elds / ilds / olds / ulds .
Aldt / eldt / ildt / oldt / uldt .
Alfs / elfs / iffs / olfs / ulfs .
Alft / elft / ift / olft / ulft .
Algs / elgs / ilgs / olgs / ulgs .

Algt / elgt / flgt / olgt / ulgt .
Alks / elks / ilks / olks / ulks .
Alkt / elkt / ilkt / olkt / ulkt .
Alms / elms / ilms / olms / ulms .
Alns / elns / ilns / olns / ulns .
Alnt / elnt / flnt / olnt / ulnt .
Alst / elst / ilst / olst / ulst .
Alxt / elxt / ilxt / olxt / ulxt .
Amps / emps / imps / omps / umps .
Ampt / empt / impt / ompt / umpt .
Amts / emts / imts / omts / umts .
Amst / emst / imst / omst / umst .
Amts / emts / imts / omts / umts .
Ancs / encs / incs / oncs / uncs .
Anct / enct / inct / onct / unct .
Ands / ends / inds / onds / unds .
Andt / endt / indt / ondt / undt .
Apst / ept / ipt / opt / upt .
Apts / epts / ipts / opts / upts .
Arcs / ercs / ircs / orcs / urcs .
Arct / erct / irct / orct / urct .
Ards / erds / irds / ords / urds .
Ardt / erdt / irdt / ordt / urdt .
Arcs / ercs / ircs / orcs / urcs .
Arct / erct / irct / orct / urct .
Args / ergs / irgs / orgs / urgs .
Argt / ergt / irgt / orgt / urgt .

Acks / ecks / icks / oaks / urks /
Ackt / eckt / ickt / oakt / uckt /
Ackx / eckx / ickx / oakx / uckx /
Aclc / erlc / irlc / oclc / urlc .
Aclb / erlb / irlb / olb / urlb .
Aclf / erlf / irlf / olf / urlf .
Aclg / erlg / irlg / olg / urlg .
Aclk / erlk / irlk / olk / urlk .
Aclm / erlm / irlm / olm / urlm .
Acln / erln / irln / oln / urln .
Aclp / erlp / irlp / olp / urlp .
Acls / erls / irls / ols / urls .
Aclt / erlt / irlt / olt / urlt .
Aclx / erlx / irlx / olx / urlx .
Acms / erms / irms / oms / urms .
Acmx / ermx / irmx / omx / urmx .
Acms / erns / irns / ons / urns .
Acmx / ernx / irnx / onx / urnx .
Acms / erps / irps / ops / urps .
Acmx / erpx / irpx / opx / urpx .
Acmx / erpt / irpt / opt / urpt .
Acmx / erst / irst / ost / urst .
Acmx / erts / irts / ots / urts .
Acmx / ertx / irtx / otx / urtx .
Acmx / esch / isch / oisch / usch .
Acmx / esbs / isbs / olsbs / ulbs .
Acmx / esbt / isbt / olsbt / ulbt .
Acmx / esse / isse / olsse / ulsse .

C .

Aftt / eftt / ifft / offt / uftt .
Afgs / elgs / ifgs / ofgs / ulgs .
Afgt / elgt / ifgt / ofgt / ulgt .
Afks / elks / ifks / ofks / ulks .
Afkt / elkt / ifkt / ofkt / ulkt .
Afm / elm / ifm / ofm / ulm .
Afn / eln / ifn / ofn / uln .
Afs / els / ifs / ofs / uls .
Aft / est / ift / oft / uft .
Afr / efr / ifr / ofr / ufr .
Afms / elms / ifms / ofms / ulms .
Afnt / elnt / ifnt / ofnt / ulnt .
Afn / eln / ifn / ofn / uln .
Afnt / elnt / ifnt / ofnt / ulnt .
Afps / elps / ifps / ofps / ulps .
Afpt / elpt / ifpt / ofpt / ulpt .
Aft / est / ift / oft / uft .

C Een vocale booz vier cōsonāten .

Acht / echt / icht / ocht / ucht .
Achts / echts / ichts / ochts / uchts .
Ardt / erdt / irdt / oꝛdt / urdt .
Arlcs / erlcs / irlcs / oꝛlcs / urlcs .
Arlcs / erlcs / irlcs / oꝛlcs / urlcs .
Arlt / erlt / irlt / oꝛlt / urlt .
Arlts / erlts / irlts / oꝛlts / urlts .

Arls / erls / icls / oꝛls / urls .
 Arlst / erlst / iclst / oꝛlst / urlst .
 Arlgs / erlgs / iclgs / oꝛlgs / urlgs .
 Arlgt / erlgt / iclgt / oꝛlgt / urlgt .
 Arlks / erlks / iclks / oꝛlks / urlks .
 Arlkt / erlkt / iclkt / oꝛlkt / urlkt .
 Arlms / erlms / iclms / oꝛlms / urlms .
 Arlmt / erlmt / iclmt / oꝛlmt / urlmt .
 Arlns / erlns / iclns / oꝛlns / urlns .
 Arlnt / erlnt / iclnt / oꝛlnt / urlnt .
 Arlps / erlps / iclps / oꝛlps / urlps .
 Arlpt / erlpt / iclpt / oꝛlpt / urlpt .
 Arlst / erlst / iclst / oꝛlst / urlst .
 Arlts / erlts / iclts / oꝛlts / urlts .
 Arlchs / erlchs / iclchs / oꝛlchs / urlchs .
 Arlcht / erlcht / iclcht / oꝛlcht / urlcht .

C Can vocaal booz vijf cōsonāten .

Archst / erchst / icchst / oꝛchst / urchst .
 Archts / erchsts / icchsts / oꝛchsts / urchsts
 Archsch / erdsch / icdsch / oꝛdsch / urdsch
 Archts / erdschs / icdschs / oꝛdschs / urdschs

C Can vocaal booz zes cōsonānten .

Archchs erdschs / icdschs / oꝛdschs /
 urdschs .

C ij .

Nota. **C**an consonante tusschen twee ghelike vocálen.

Aba / ebe / tbi / obo / ubu .
Aca / ece / ici / oco / ucu .
Ada / ede / idi / odo / udu .
Afa / efe / ifi / ofo / ufu .
AGA / ege / igi / ogo / ugu .
Aha / ehe / ihi / oho / uhu .
Aia / eje / iji / oio / uju .
Aka / eke / iki / oko / uku .
Ala / ele / ili / olo / ulu .
Ama / eme / imi / omo / umu .
Ana / ene / ini / ono / unu .
Apa / epe / ipi / opo / upu .
Ara / ere / iri / oro / uru .
Ara / ese / isi / oso / usu .
Ara / ete / iti / oto / utu .
Aua / eue / tui / ouo / uuu .
Aza / eze / izi / ozo / uzu .

Nota. **C**an consonante booy ean vocále.

Ba / be / bi / bo / bu . Ca / ce / ci / co / cu .
Da / de / di / do / du . Fa / fe / fi / fo / fu .
Ge / ge / gi / go / gu . Ha / he / hi / ho / hu .
Ia / ie / ii / io / iu . Ka / ke / ki / ko / ku .

hier zal men den ionghers leere spel se aldus / sillabys / b a / aba .
 e / booy e / en i / berá / dezo in f .
 Nota .
 g / booy e / en i / berá / dezo in / consonát
 Nota .
 Semmer mear con sonante staáde in middé há eá wooyd daer ean vocále na volgt / en mag ban der zel ver ghe scheid wer den / of wooyd en ware com positief .
 Nota .

L / le / li / lo / lu . **M** / me / mi / mo / mu .
P / pe / pi / po / pu .
R / re / ri / ro / ru . **S** / se / si / so / su .
T / te / ti / to / tu . **V** / ve / vi / vo / vu .
Z / ze / zi / zo / zu .

C Twee cōsonāte booz een vocāle.

B	la	/	ble	/	bli	/	blo	/	blu	.
B	ra	/	bze	/	bzi	/	bzo	/	bzu	.
C	ha	/	che	/	chi	/	cho	/	chu	.
C	la	/	cle	/	cli	/	clo	/	clu	.
C	na	/	cne	/	cni	/	cno	/	cnu	.
C	ra	/	cre	/	cri	/	cro	/	cru	.
D	ra	/	dze	/	dzi	/	dzo	/	dzu	.
F	la	/	fle	/	fli	/	flo	/	flu	.
F	ra	/	fre	/	fri	/	fro	/	fru	.
			(ghe / ghi)							
G	la	/	gle	/	gli	/	glo	/	glu	.
G	ra	/	gre	/	gri	/	gro	/	gru	.
K	la	/	kle	/	kli	/	klo	/	klu	.
K	na	/	kne	/	kni	/	kno	/	knu	.
K	ra	/	kre	/	kri	/	kro	/	kru	.
P	la	/	ple	/	pli	/	plo	/	plu	.
P	ra	/	pze	/	pzi	/	pzo	/	pzu	.
Q	na	/	que	/	qui	/	quo	/	quu	.
S	ba	/	sbe	/	sbi	/	sbo	/	sbu	.

Nota.

- gha / gha /
- gh / en
- hebbē hier
- gheanen
- dagh / wāt
- datmē cā
- spellē met
- toes let :
- tets / daec
- en zalmer
- gheā / dze
- toe nēme

Nota.

- s / staāde

booz ra /
da/fa etc.
bewijst
dat tself =
de woord
ghelyken
peerd es /
ende staad
in de pla =
tse bā des	Sca /			lco /	lcu .
	Sda /	lde /	ldi /	ldo /	ldu .
	Sfa /	lfe /	lfi /	lfo /	lfu .
	Sga /	(lge . lgi)		lgo /	lgu .
	Sha /	lhe /	lhi /	lho /	lhu .
	Sia /	lie /	lii /	lio /	liu .
	Ska /	lke /	lki /	lko /	lku .
	Sla /	lle /	lli /	llo /	llu .
	Sma /	lme /	lmi /	lmo /	lmu .
	Sna /	lne /	lni /	lno /	lnu .
	Spa /	lpe /	lpi /	lpo /	lpu .
	Sra /	lre /	lri /	lro /	lru .
	Sla /	lle /	lfi /	lfo /	lfu .
	Sta /	lre /	lri /	lro /	lru .
	Sua /	lue /	lui /	luo /	luu .
U / staade
booz ra /
da/fa etc.
bewijst
dat tself =
de woord
ghelyken
peerd es /
ende staad
in de pla =
tse bā het.	Tba /	tbe /	tbi /	tbo /	tbu .
	Tca /	(tce / tci)		tco /	tcu .
	Tda /	tde /	tdi /	tdo /	tdu .
	Tfa /	tfe /	tfi /	tfo /	tfu .
	Tga /	(tge . tgi)		tgo /	tgu .
	Tba /	tbe /	tbi /	tbo /	tbu .
	Tia /	tie /	tii /	tio /	tiu .
	Tka /	tke /	tki /	tko /	tku .
	Tla /	tle /	tli /	tlo /	tlu .
	Tma /	tme /	tmi /	tmo /	tmu .
	Tna /	tne /	tni /	tno /	tnu .
	Tpa /	tpe /	tpi /	tpo /	tpu .

Tra / tre / tri / tro / tru .
Tla / tle / tli / tlo / tlu .
Tra / tbe / tbi / tbo / tbu .
Tza / tze / tzi / tzo / tzu .
Vla / vle / vli / vlo / vlu .
Vza / vze / vzi / vzo / vzu .
Vra / vre / vri / vro / vru .

C Dye consonantē vooz ean vocāle.

Chla / chle / chli / chlo / chlu .
Chza / chze / chzi / chzo / chzu .
Cwa / cwe / cwi / cwo / cwu .
Dwa / dwe / dwi / dwo / dwu .
Gwa / gwe / gwi / gwo / gwu .
Kwa / kwe / kwi / kwo / kwu .
Sbla / sble / sbli / sblo / sblu .
Sbza / sbze / sbzi / sbzo / sbzu .
Scha / sche / schi / scho / schu .
Scla / scle / scli / sclo / sclu .
Skna / scne / scni / scno / scnu .
Stra / scre / scri / scro / scru .
Sdza / sdze / sdzi / sdzo / sdzu .
Sfla / fle / fli / flo / flu .
Sfra / fre / fri / fro / fru .
 (**lghe** / **lghi**)
Sgla / gle / gli / glo / glu .
Sgna / gne / gni / gno / guu .

Sgra / sgre / sgrī / sgro / sgru .
Skla / skle / skli / sklo / sklu .
Skna / skne / skni / skno / sknu .
Skra / skre / skri / skro / skru .
Spla / sple / spli / splo / splu .
Spra / spre / sprī / spro / spru .
Squa / sque / squi / squo / squu .
Ssta / ste / sti / sto / stu .
Stra / stre / stri / stro / stru .
Sbla / ble / bli / blo / blu .
Sbra / bre / bri / bro / bru .
Swa / swe / swi / swo / swu .
Tbla / tble / tbli / tblo / tblu .
Tbra / tbre / tbrī / tbro / tbru .
Tcla / tcle / tcli / tclo / tcu .
Tcra / tcre / tcri / tcro / tcru .
Tdra / tdre / tdrī / tdro / tdrū .
Tfla / tfle / tflī / tflo / tflu .
Tfra / tfre / tfrī / tfro / tfru .
Tgla / tgle / tgli / tglo / tglu .
Tgra / tgre / tgrī / tgro / tgru .
Tkla / tkle / tkli / tklo / tklu .
Tkra / tkre / tkri / tkro / tkru .
Tpla / tple / tpli / tplo / tpu .
Tpra / tpre / tprī / tpro / tpru .
Tqua / tque / tqui / tquo / tquu .
Ttba / ttbe / ttbi / ttbo / ttbu .

T ea		tsco / tscu	<i>Nota.</i>
tsee / ende
tsee / en
edme d
neyht
in / re
passe.
T ba	tbe / tbi /	tbo / tbu	
T sa	tse / tsi /	tso / tsu	
T ga	tge / tgi	tgo / tgu	
T ha	tbe / tbi /	tbo / tbu	
T ia	tse / tsi /	tso / tsu	
T ka	tke / tki /	tko / tku	
T la	tse / tsi /	tso / tsu	
T ma	tme / tmi /	tmo / tmu	
T na	tne / tni /	tno / tnu	
T pa	tpe / tpi /	tpo / tpu	
T ra	tre / tri /	tro / tru	
T sa	tse / tsi /	tso / tsu	
T ta	tte / tti /	tto / ttu	
T ba	tbe / tbi /	tbo / tbu	
T ra	tre / tri /	tro / tru	
T ra	tre / tri /	tro / tru	
T wa	twe / twi /	two / twu	

T Hier consonāten hoor aan vocāle

S chla	schle / schli /	schlo / schlu
S chra	schre / schri /	schro / schru
S chwa	schwe / schwi /	schwo / schwu
S chwa	schwe / schwi /	schwo / schwu
S chwa	schwe / schwi /	schwo / schwu
S chwa	schwe / schwi /	schwo / schwu

Noia.
 Cf / booz
 bla / bza
 scha etc.
 beweist
 gemeêlic
 dat tzeifde
 woord ghe
 lijncops
 es / ende
 staã in de
 plaats van
 tot des

Tbla / tble / tbli / tblo / tblu.

Tbza / tbye / tbyi / tbyo / tbyu.

Tcha / tche / tchi / tcho / tchu.

Tcla / tcle / tcli / tclo / tclu.

Tcna / tcne / tcnj / tcno / tcnu.

Tcra / tcre / tcri / tcro / tcru.

Tgla / tgle / tgli / t glo / tglu.

Tgna / tgne / tgni / t gno / tgnu.

Tgra / tgre / tgrj / tgro / tgru.

Tpla / tple / tpli / t plo / tplu.

Tpza / tpye / tpyi / tpyo / tpyu.

Ttra / ttre / ttri / t tro / ttru.

Tbla / tble / tbli / tblo / tblu.

Tbza / tbye / tbyi / tbyo / tbyu.

Ttwa / ttwē / ttwi / ttwo / ttwu.

Tzwa / tzwe / tzwi / ttwo / tzwu.

T tuss consonantē booz ean vocāle.

Tschla / tschle / tschli / tschlo / tschlu.

Tschza / tschze / tschzi / tschzo / tschzu.

Tschwa / tschwe / tschwi / tschwo / tschwu.

Tschwa / tschwe / tschwi / tschwo / tschwu.

Tckwa / tckwe / tckwi / tckwo / tckwu.

Tkwza / tkwze / tkwzi / tkwzo / tkwzu.

C au vocāle tusschen twee ghelijke consonanten.

Bab / beb / bib / bob / bub .

Cac	(	cec	/	cic	)	coc	/	cuc	.
Dad	/	ded	/	did	/	dod	/	dud	.
Faf	/	fef	/	fiſ	/	fof	/	fuf	.
Gag	(	geg	/	gig	)	gog	/	gug	.
Hah	/	heh	/	hih	/	hoh	/	huh	.
Kak	/	kek	/	kik	/	kok	/	kuk	.
Lal	/	lel	/	lil	/	lol	/	lul	.
Mam	/	mem	/	mim	/	mom	.	mum	.
Nan	/	nan	/	nin	/	non	/	nun	.
Pap	/	pep	/	pip	/	pop	/	pup	.
Rar	/	rer	/	rir	/	roz	/	rur	.
Sas	/	ses	/	ſis	/	ſos	/	ſus	.
Tat	/	tet	/	tit	/	tot	/	tut	.

Wt deze voorgaafi ſillebtafelen /
zalmen lichtelic alderafi conſonant-
ſilleben/moghē ſpellen/zo datt gheā
noad enes bread daer vā te ſpreken.

A.

¶ Boven de voornaemde cōſonant
ſilleben/zo vindē icker noch and vā
vocaal letters alleā ghemaakt / wat
ſilleben zijn dat :

¶

Die ſilleben heeten de Grieken
diphthongos , dat zijn by ons vo-

caal silleben/van twee lûdende let-
ters ghemaakt. Maar wy Nederlâ
ders en hebben niet alleen vocaalsil-
leben van twee/alleane/ty ghelike
of onghelike:maar van dry/ en vier
vocalen ghemaakt/ende zijn dese .

Van a .

aa . ae . aei of aey . ai of ay . au .

Van e .

ea . eai of eay . eau . ee . eei of
eey . eeu . ei of ey . eu .

Van i .

ia . iaa . iae . iaei of iaey . iai of
iay . iau . ie .iei of iey . ieu . ij .
io . ioa . ioo . iou . iu . iue . iuei
of iuey . iuu .

Van o .

oa . oai of oay . oe . oei of oey .
oi of oy . oo . ou . oui of ouy .

Van u .

ua . uae . uai of uay . ue . uet of
uey . ui of uy . uie . uo . uu .

¶

¶ Waeromme steld ghy onder de
voornaemde silleben twee aa/ghe-
merckt datmē in ghean gheschijftē/
hoe aud die zijn/noch oac in ghean

gheprentte boucken/ſghelijcs ghe-
bruukt en vindt 2

¶ .

Als ic wel nauwe gade ſa/den
rechten aard / ende manniere van
ſpellen/die ons voozanders in haar
ſilleben die zy van twean gheliken
vocalē gheuondē hebben/ghebrukt:
zo beuindē ic van gheliken/hoe dat
ons bouen dien / oac twee aa/van
noade zijn. Want ic beuinde earst=
maal van twee ee als men de zelue
te rechte ghebruukt/zo ne möghen
zy nemmermeer ſtaan in tbeghin/
middē / of heñ vā een woord/of daar
en moet eane' of meer letters/tzy vo
calen of cōſonātē/achter an gheſteld
ende méde gheſpeld werden: en zoa
gheeft de zelue ſillebe vullē / ſterkē /
en ghehealē vocaalyoais. Sghelijcs
eiſt oac met ij,oo/ uu Ende ic en can
my niet ghenough verwōnderen /
dat ons voozanders de vier vocá-
len van viuen / wel haar tweafter
ghepactikierd / ende de a/daar in
baſtaard ghemaakt hebben: die ons
nochtans haar tweafter alzo noad=

Nota.
De voca-
len haer
tweafter
ghelijc
ſa ſde / en
māken
ghean
voalghē
uen ſille-
be / maac
wel de on-
ghelike.

zakeligh es in ons. Aēdlādsche spel-
lijnghe / als d'ander/zoamē hier zij
magh. **L.**

Gheeft my van den vijf vocālen
eā clein exempel/daar by dat ic ghe
waar werdē magh / hoe datte alleā
staaf vooz eāighe consonante / of
consonanten/ghelijc ghy vozen ver-
haald hebt/wat van haren vocaal-
uoais verliezen:ende staande haat
tweester/den zeluen behauden.

H.

Lusterd wat toe.

Wan der **a** / ende **aa**.

Hy **at** / al dat ghy **aatt**.

Wan der **e** / ende **ee**.

Hest dat kind op/**het** heeft hem ghe
qwertt.

Wan der **i** / ende **ij**.

Hitt zijn tanden en **bistt**.

Wan der **o** / ende **oo**.

De **ubst** es ghehauden **God zy**
gheb **ofd**.

Wan der **u** / ende **uu**.

Hy nam d'**ebut** / rals **chaut** der māde.

1.
Ces inder waarheit 30a. Onder-
recht my nu / belieuet u / van allé dé
vocaalsillebē vōzen ghenamd / hoe
ende waarmen de zelue behoard te
stellen/by clāren exempelen.

aa.
Ghearne/hoard toe!

aa.
Comt zeer wel te passe in de naar-
volghen ende dierghelike silleben
ende woorden/als **A**acter / **d**yaad /
graafschap / **m**aagh / **h**aalter / naam
staā / **g**aapt / **w**aar / **c**aas / **d**yaarkī / etc.

ae / æ / of e .
Behoarden te ghebrūken in de
naarvolghende ende dierghelike sil-
leben ende woordē als **B**ae / ghelike
de schapen bleaten: de aendē **q**wae-
ken: **r**ael / **g**aemlic / **g**hend mannekin
van den ganzen : **r**aept dat / op zijn
Zeausche: **a**erde / **w**asse / **m**aet op zijn
Zeausche : **b**aeze hoarebeaste die
voaid calf en hadde / etc.

aei of aey .
Ghebrūken de **H**ollanders ende
Zealanders meast in de naarvolghē

de/ende dierghelike sillebē en woorden / als **Maekin** / naeien / laey / zaeid u cozen . etc .

ai of ay .

Werdt te rechte ghebruukt/in de naarvolghende/ende dierghelike silleben ende woordē/als **Baie** / craien / draien/gay/haien/katē/maien/naien /paid/raien op zijn **Babāts**:say/tay/zaiēr . etc .

au .

Nota.

ao / en es niet zeat different bā au / so datmētēn booz tan: det magh sellen .

Uought wel/in de naarvolghēde/ende dierghelike silleben ende woorden/als **Baut**/caud/ dau/ fautzoen /haut/kautē/ lau/mautwe / nauwelic/ pau/rau/ lautwenier/tautwen /bauwen/zauten . etc .

ea .

Ghebrūken wy wel/in de naarvolghen/en dierghelike sillebē en woorden/als **Eakappel**/eadē/eafbrautwe/deagh / weak/ gheheal / leanen/ ean/ leap/earbaar/healichen/heat/gheau/meaze etc .

eai of eay .

Comt rechtzinnigh/in de naarvolghende/en dierghelike diminutiya.

dat zijn woorden/die eanighe dmin
deringhe beteakenen/als Cleaikin/
van clead:scheakin/van schea:wea-
kin/van weade:teaikin/tan tea an
den boet:zeakin/van zea:etc.

EAU.

Schikt haar voeghelic/in de naar
volghende/eff dierghelike stillebē eff
woorden/als Leau / Meaus / reau =
stroa/gheauwen/zeaulch / etc.

EE.

Comt alleen te passe/in de naar-
volghende/eff dierghelike stillebē eff
woorden/als Eec/op zijn Brabant/
voor a zijn : teefkin / weeghschale /
meel / teems / scheenbean / ceepbank /
leertauwet / leeft / eett / etc.

EEI OF ZEP.

Dast wel/in de naarvolgheff ende
dierghelike woordē diminutijf / als
Steeikin / van stad:beeikin / van be-
de:reeikin / van rede:leeikin / vā led :
peeikin / vā pé / op zijn Brabāts / voor
wortel:teeikin vā té / letter:zeeikin /
van zede / etc.

EEU.

Diend zuyerlik/in de naarvolgheff
D.

ende dierghelike diminutiven ende
anders/als **Wleukin** / **vā weduwe**;
wewue/**wewuwe**/ etc .

ei of ey.

Werd ghenomen/ in de naaruol-
ghende' ende dierghelike silleben est
woorden / als **Zek** / op zijn **Wra** =
bants / van **zekin** / voor **zeaken** of
pillen: **beiden**/**wesfelē**/ **reigher**/**veil**/
heimelik / **grein** / **metk in** / **cretten** /
wey/**peizen** / etc.

eu.

Zalmen **némē** / in de naaruolghen
ende' dierghelike sillebe est woordē/
als **Heu**/**wentmaker**/**stentē** / **wentē**/
gheuzen/**leuzē** / op zijn **Wra** **bāts**: etc.

ia.

Moet men **ghebrūken** / in de naaruol-
ghende' ende dierghelike sillebe
ende woorden/ als **Ja**/**Jacob**/**iaghē**/
tammer/**Jan**/ etc .

iaa.

Behoorden te **stellē** / in de naaruol-
ghende' ende dierghelike sillebe
ende woorden/ als **Jaaghstok**/**iaar** =
lij/**iaarmaart** / **iaas**/voor **ia** **zy** : **iaat**
per **Paragōgen**, voor **ia** **het**.

iae.

Nemen de Hollanders ende Zealanders in de naarvolghende ende dierghetike silleben ende woorden/ als **Iae** / vooz **ia** : **Iaehip** / vooz **Ia** = **cob** : **iaeghen** / vooz **laghe** : **iaer** / vooz **iaar** : **iaes** vooz **iazy** : **iaet** vooz **iaat** /

iaet of iaey. Cetc.

Werdt alleane van den Hollanders en Zealanders ghebruukt / in dit naarvolghende ghesyncopeerdte woord/ als **Iaey** / vooz **iaj** / of **ia hy** .

iaj of iaj.

Comt wel / in de naarvolghende ghesyncopeerde woorden/ als **Iaic** / vooz **ia ic** : **iaj** / vooz **ia hy** : in welke woordē my dinkt dat wy qualic spreken : wāt als mē vraecht / Hebd ghy dat ghedaan ? Men behoard t'and woorden **ia** / ende niet **iaic** . Van gheleken / **Es hy commen** ? **Ia** : niet **iaj** .

iaii.

Ghebrūken de schutters / of colds by ons / ende *es interiectio letantis* , als men de schuete / of den col wint .

ie.

Werdt tweasins ghebruukt /

D ij.

Eenflins/in de naaruolghēde' ende
dierghelike silleben ende woorden/
als **R**iec / bedied / lief / d'ieghd'raad /
twiel / riem / zien / s'iep / bier / priester
nietwe / v'iezen etc. Anderflins/op
zijn **H**ollandsch / **Z**ealandsch / ende
Westvlaandsch / in dit naaruolghē
de woordt ie / vooz ghy: iēghen /
vooz tēghen .

iei of iey .

Schikt haer wel/in de naaruol-
ghende' ende dierghelike diminut-
uen/als **K**iekin / van kie:knieikin/
van knie:dieikin/vā die:lieikin/van
lied : lieikins / van lieden: rietkins/
van ried/etc. ieu .

Wought wel in de naaruolghē
ende dierghelike sillebē en woordē/
als **M**ahieu / nieu / byeu / wieu/
rieusch/etc.

ij .

Werdt behoarlic ghesteld/in de na
uolghē en dierghelike silleben en
woorden / als **D**ijc / bertijd / ghekijf /
h'ijght / bijl / rijm / schijn / begriff / grijs
spijt / rijvdagh/etc. **H**ier salmen oac
notēren/ hoe dat men zommighe lie

den bind/ die zegghen ty / of iy/voor
10. (ghy.

Stellen wy/in de naaruolghende
ende dierghelike stillebē ende woord =
den/als Hoc/locken/iocte/Hode/tof-
frauwe/tonnen/tongh/tonste/etc.

108.

Ghebrūken de Hollanders/in dit
naaruolghende woord / als Hoast/
voor Hoas/ *lodocus*, of *lustus*; of zō
nēmen zy i consonant ende zegghen
Hoast.

109.

Es became/in de naaruolghende
en dierghelike stilleben en woorden/
als Hoosch/Hooscheland /iocte.

1011.

Ghebrūken de Hollanders / ende
meer ander/als zy zegghen/ Ic hebt
ton gheghēn/voor ic hebt di gheghē
pen:zy ionghen/van taghen.

111.

Huerbueren wy te rechte/in de
naaruolghende ende dierghelike stil
leben ende woordē / als Hucte / tuptē
bier/ baltu/maiu/etc.

1111.

Zalmen nēmen/in de naaruolghē
D iij.

de' ende dierghelike silleben ende
woordē/ als Juede/ inedsch/ iueght/
iue' bercoyt/ booz iuedē : Jucte/ vrau
wen naam/ etce.

iuē of iuey.

Wought wel in de naarvolghēde
diminutiue/ als Juetkin/ Juetkins.

iuu.

Died ons wel in de naarvolghēde
ende dierghelike sillebē ende woordē/
als Iiuis/ baliuustroede/ malius:
of men magh oac de boorzeide woordē
den spellen ald' Iiuijn : baliuustroede/
malius/ etc.

oa.

Mora.

oa/ua/eh
uo/ijn
sear gbe =
loje.

Zalmen te rechte ghebriekē/ in de
naarvolghēde' ende dierghelike sil-
leben ende woordē/ als Loac/ doad/
roafschip/ hoaghchett/ oalic/ oam/
schoan/ loapt/ Oastlād/ oatmoedigh/
gheloaye/ hoazen/ etc.

oai of oay.

Es wel boughēde/ in de naarvol-
ghēde' ende dierghelike silleben est
woordē/ als Hoay/ doatē/ beroaid/
goatē/ bloatē/ broatē/ op zjn Brā
bants/ booz broaden: noaid/ etc.

oe.

Behoard te staā / in de naaruolghē
de' en dierghelike sillebē en woordē /
als Goed / boel / groen / snoet / hoeft /
moet / groeze / etc. Hier doet te notérē
hoe dat dees vocaalsillebe / veel ghe
meās heeft met ou / zo dat mē zonder
meldeoē / d' ean vooz / d' ander wel ghe
brūken magh .

oei of oey.

Steld mē déghelic / in de naaruol-
ghende' ende dierghelike silleben en
woordē / als Boeiē / coeiē / berfoeiē
groeiē / loeid / moeto / roeiē / snoeiē
etc .

oi of oy.

Zalmen stellē / in de naaruolghen
ende dierghelike sillebē en woordē /
diminutijf / als Boikin / van bode :
goikin van god : oikin van o : zoiki /
van zode : oy interiectio dolentis :
oiyaat / etc .

oo.

Comt zoat behoard / in de naar-
volghende' ende dierghelike sillebē
ende woorden / als Loofd god / be-
loofdy dat ghy comē zuld : School-
D iij.

meester / boom van der cupe / hool-
zaad / moerachtigh / proost / etc .

Wots.

hoe dat de
werksta-
mijnghen
des diph-
alrijns
stellen in
alle woort-
de die wy
ghente
naers in
au/spellis

ou.

Es ghenough ghelijckuozmigh met
oe : zoa men in de naaruolghende /
en dierghelike silleben en woorden /
lichtelic bemerken can / als Bouue /
of boeue : ghenoughē / of ghenoegehē :
roukeloas / of roekeloas / etc .

oui of ouy.

Moghhen wy nemen in de zelfde
woorden die wy binden voor exem-
pel / in de vocaalsillebe oei .

ua.

En ghelijkt niet qualck oa / ende
wy Nederlanders moghenze der =
uen : ende zy en comt nergens in
te passe / dan alser (volghede de La-
tijnche spellinghe) q voren staad :
wāt in de plaatle der zeluer : moghē
wy nemē / aldus wa : ghelijken in
de naaruolghen en dierghelike sille-
ben ende woorden / zien magh / als
Cwaad / kwackel etc .

uae.

Werdt ghebruukt / volghende de
Latijnche spellinghe / in de nauol-

ghende ende dierghelike silleben en
woorden als Quaekt/querne/quae-
lic op zijn Zeausch/ende Hollandsch:
maar volghen ons Nederlandsch / so
nemen wy wae/ etc.

uai of uay.

Dient den Brabanters zeer wel/
in de naarvolghende woorden/vol-
ghen de Latijnsche spellinghe / als
Quay/ boor qwaad: quayen / boor
qwaad werden: etc.

ue.

Woght wel/ in de naarvolghende
ende dierghelike silleben/en woor-
den/ als Kuek/verhueggen/kueken/
vermuelen / ruem / huepe / cuensel /
duerwaardet / gheuest / pueteren /
ruerkin/nueze/ etc. Maerna q / c / k /
volghede de Latijnsche spellinghe /
doed ghelijc by ons we / als Quél/
boor qwelen/quene : querdel/ etc.

uea.

En magh nergens in bet te passe
commen/dan in de naarvolghende
ende dierghelike silleben ende woor-
den/ als Quearen/ op zijn Brabats/
boor doaren: cueart boor Cornéts:

hucarn/booz hoarn: etc.

uei of uey.

Pass uut der máten wel/in de na-
uolghen diminutiuen/als Hucikin/
van huc schip: Hucikin/van Huede:
rucikin/ van ruc/ mánekin van den
hondé: zueikin/vā zuede víschs/etc.

ui of uy.

En comt niet qwalk by/in de na-
uolghende' ende dierghelike sillebē
ende woorden / als Buielen / cuiēle/
Suiēre/Eruiēn/huiēn/ccuiēn / uiē-
re / puiēn/tuiēren / zuiēn wind / etc .
Maar na q / volghende de Latijn-
sche spellinghe/doed ghelijc by ons
wy / naar c / k / ende q / als Quic =
zeluer of quiczeluer/qwistin of quin-
tin/qwirijn of quirijn: naar elc ghe-
liefte .

uie.

Maghen ghebrúken/in ghelike
woorden met uea/bozen verhaald.

uo .

Volghende de Latijnsche spelling-
ghe / past ons wel / in dit nauolghen
woord/quollen . Crēpel/ Zy lāghen
vā groater ziekte/so daerlic en quol

lê: of volghen (Tneblâdſch/qwollê.

III.

Nemen wy noadzakelik/in de na=
volghen en dierghelike ſilleben en
woorden / als Sunc / gheluid /
druſtach/hung in de kêle/vuul/
ſuumachtigh/ruum/ſluup=
houk/huurwerk/huuf=
vradwe / uutgag/
Luurkin /
etce.

¶ I A S.

Derde deel.

spreekende hoe men med alderande
redenen ende proposten/dienen by ghe=
schifte of in prente / tzy dicht of
ghean / uutstellen wild/
handelen en om =
gaan zal.

Learknecht.

Wezzen der consonant ende
vocaalsillen / hebbe' te ter deghe
verstaan : d' belieue my voord the =
grijp ende kennesse der figuren en
figuralen teakenen/der woorden en
diccien/ te verclaren/ende my daar
in t' ondertwizen!

Meester.

Figuræ dictionum, zijn nieuwe/con
stige/en gente manniere van vercl
derijnghe der woorden / mids daar
af / of an doende eenighe letteren /
sillen/of zeker teakenen: der wel=
ker zijn elc / in ons Nederlandsch /
sometijds te passe comest:ende heb=
ben earstmaal by den Grieken ghe=
vonden gheweest/daar zy noch den
naã af behaudẽ hebben/en zijn deze.

Próthesis, zonder figure te schijue:
ten ware dat t'woord/daar voer dat
letter of sillebe by gheseld wierde/
noch wat mear beteakeft / dan daar
voor datt staad:ende dan zalmer dit
teackin voeren boven stellen/aldus > .

Paragôge, oac zonder figure te schij
ue:ten ware dat t'woord daar achter
letter of sillebe by gheseld werd /
wat mear beteakeft / dan daar voor
datt staad:ende dan zalmer dit teack
in achter boven stellen / aldus < .

Aphéresis, met ean merkellig teack te
schijue:voer bove an t'woord/ald' < .

Apocope, met ean merkellig teack
gheschreuen/in thende bove van de
woorde / aldus > .

Epénthesis, met ean merkellig tea-
ken te schijuen/boven in de midden
(in dien men wild) aldus v .

Syncope, zonder figure te schijue:te
zy dat t'woord / dat ghesyncopeerd
werd/noch wat mear beteakede/dā
daar voor datt staad: est dan zalmer
dit teackin boven stellen/aldus ^ .

Syncretis, met ean merkellig teack
bove t'wea vocale te schijue / ald' ^ .

Dieresis, met een merkeliĝ teakē te ſchrijven aldus .. hóuē de vocālē / of op de tweafte vocālē. Of in thēde van een reghel aldus = .

Synalepha, met een merkeliĝ teakē te ſchrijven aldus ε' .

Apóſtrophus, met een merkeliĝ teaken te ſchrijven aldus ' / hóuē na d'earſte letter van twoord .

Hyphen, te ſchrijven wil dmiē / met een merkeliĝ teaken / aldus v onder an twoord / of niet wil dmen .

L.

Wat bediedē de boornaāde Griecſche woorden / ende hoe werden de fi guurkins van dien ghebruukt / Bewijſt my dat by exempelē van elk bizonder !

¶

Próthēſis, es te zeggē an of biſſel = llinghe vā letter of ſillebe / in tbeĝh van eenigh woord . Exempel zóder teaken : Zal zoa ghebueren / booz het zal . Exempel met teakē : Tean vā beadē / behoard my toe : tean booz het ean . Tean / bediedt oac den tean / of tea / an den voet / etc .

Paragôge, es te zegghē an of bissel
lĳnghe van letter of sillebe/ in thēde
van eenigh woord. Exempel zonder
teakē/ Ic bens verzekerd/ vooz ic bē
des verzekerd. Exēpel met teaken/
Zalt mōghē waar zijn: vooz zal het
mōghē. Zalt / op zijn Gulix/ Cleefs
Ghelds/ en Aries: es by ons zaut.

Aphérelis, es te zegghē afweringhe
of affnidijnghe/ van letter of sillebe/
in tbeghin van den woorde. Exēpel
Daam ende Pēlis / hebben beade
A lĳnen gheurijdt. Daā/ vooz A daā:
Pēles / vooz Cornelis: Lĳnē / vooz
Catlĳnen/ etc.

Apôcope, es te zegghē afweringhe
van letter of sillebe/ in thēde van
eenigh woord. Exēpel / Hy zey / dat
hy niet cōmen en zou: Vooz hy zei =
de dat hy niet commē en zoude / etc.
Dit ghebuerd mear in tdicht / dan
in vulle matériē.

Epenthesis, es te zegghē tusschēstel-
lĳnghe/ van letter of sillebe/ vā dat
cozt es/ om dat zōtijds te verlĳnghe/
om soichts wille. Exēpel/ wy gaan-
de duer Dēder' emōde na Mēch'che

len/wierden alle nat:voor wy gaāde
duer **W**edermodē naar **W**echē. etc.

Syncope, es te zeggē affnidinghe/
of afcoztijnghe vā letter of sillebe/in
middē van een woord/de twee deelē
wederō tzaamē boughende. **Exempel**
zonder teakē: **H**and u clouklic/voor
cloukelic. **Exempel** met teakē/ **C**aut
den kinde t'ēten: voor cautwet den
kinde/etc. **C**aud/es dat niet heat en
es: ende caut/es clap.

Syneresis, es te zeggē incrempijn-
ghe van twee vocalen/ in eā sillebe /
die vā natūrē ghedeald zijn/in tspel-
len. **Exempel**: **L**aatt de brychten op-
grofen vā twee silleben/ daart van
natūrē/ vā dzy silleben es/ aldus op-
groeiēn / etcet . Dit ghebuerd om
tdichts wille/est anders niet.

Dieresis, es te zeggē dealtijnghe/
van vocalē/die zomtijds zoudē mō-
ghen voor een sillebe ghenómē wer-
den **Exempel**/ **M**en zied de **P**oeten
dicmaal in haer schryuen/ d'ean den
anderen cōtrariēren/etc. **I**tem dees
figūrē werd zomtijds in tpyntēn est
in t schryuen ghebruukt/ in thesi van

ean reghel / alsmen ean woord dat
compositif es/in zyn twee simpel
beteakenessen / bedwonghen werd
te dealē/als dēze/ Groat=bad:hoagh=
balin:hoofd=zwere.etc.

Synalepha, es te zegghē uutflootijn
ghe van der vocāle e/ in thende des
woords/dat van twee sillebē es of
meer/ als tnavolghen woord (sond
eanigh tusschensthead) van h/of vo
cāle beghind . Exempel / D'auke'
oorcōde es vā goedē nāme' en sāme.

Apóstrophus, es te zegghen tẏamen
hoztijnge van vocālē/ ende es ean
dijngh met Synalepha: zonder dat
Apóstrophus de voorgaande vocāle
hēat wegh werd/van ean woord/ vā
eander sillebē zonder meer: stelde
in de plātse van diere'/ean half mak
tgin . Exempel / Gh'hebt d'heelt
van den tijd/ qwalt gh'obserueerd.

Hyphen, es te zegghen ondera=
nijnge van woorden/ die men zou
de mōghen verschean schryuen / be=
handēs elcs beteakenesse: Exempel/
Schoolmeester : Leer tauwer :
Bier,voerder: Wisch,coaper/etc.

Ⓒ.

L.

Ic bedanke u hertelck veruaten
meester. Nu en restet niet meer/dā
de punctuaciz van allen redenen
en proposten: leard my de zelue oac
wijs werden / belieuet u !

99.

Hoe wel dat alle tālen/haer eighē
verschil van spellen/ende uutsprakē
hebben / nochtans sijn zy ghelick / in
haer punctuaciz / vā ghebrōkē mid
delmatighen / ende vullen zin / des
propoosits. Ende om daar van tver-
stand te hebben / so moett ghy twee
zaken verstaan .

De eerste es / dat ghy de figuren en
nāmen der zelfder kend .

De tweede / dat ghy weet de be-
hoarlighe plātse / daarmen die be-
hoord te stellen .

L.

Welck sijnze / ende hoe werdenze
ghenaamd ?

99.

De eerste ghemaakt ald^o / of ald^o /
es in Griecsche ghenaamd **Cōma** :
in Latine **incisio** , dats een sneeikin

*Nota .
Comma
nemen de
goumē ;
ghe boez*

of Schabbekin / het welke men zett ^{Colon / en}
naar eanen halve / of ghebroken zin / ^{Colo beo /}
in tverhâlen zijns hâems / tgheend ^{Comma.}
datter naar volght / van stonden an
daar by voughende .

Twēaste ghemaakt aldus : es in
Griecsche ghenaād Colon, in Latī
ne membrum, dats leddeal / of mid=
delmatigh tusschenscheid der redē /
het welke men zett achter eanē twi=
felachtighē / dats bulhenden / maar
niet zo bulhēdt / of tgheē datter na=
volght / en maghcher noch bistaan /
om den vullen zin t'hebben .

Derde ghemaakt aldus . es in
Griecsche ghenaamd Periodus, in
Latīne clausula, of terminus, dats slot
of hende der redē / ende werd ghe=
steld thenden eanen vullen zin .

Vierde point es dit : in Latīne
ghenaād Interrogatio, dats vraghe /
alsmen teman / of hem zelven iet
vraaght : zomtijds beslute si den ghe
healen zin / ende zomtijds niet : ende
alke den vullē zin slutt / dan moeder
aan hoofdletter naarvolghen .

Vijfste ghemaakt aldus ! es in ^{Nota.}
^{Dit ons}
E ij .

teheer der
rde mag
me stelle
naar de
tefacit /
Amperac
ci / Ampe
caci / dy
clamacit /
Echopsta
ci / And
gnacit /
Comitera
ci / etc.

Latine ghenaamd Admiratio, dats
verwonderinghe: maar werd noch
dicmaal ghesteld/naar ander aduer
bia, ende **interiectiones.**

Tzeste aldus ghemaakt **()** es in
Grielsche ghenaad **Parethesis.** in La
tine Interpositio, dats tuschestellijn
ghe vā eanigh propoost/ op hem zel
uen/ tusschen twee half cirkels:
zonder twelke/de begon
nen zin/ blijft euen
wel in zijn
ghehea
le.

A.

Carzame' en goedwillighe mea
ster / gheeft my ean exempel / of pro
poost/by twelke'ic bekennen magh /
de behoarlighe plátte van ean teghe
ligh poaint bizonder/om vā ghelike
in and redene of materiën /de zelue
te learen stellen.

S.

Dits tpropoost/ van zulk als ghy
begherd.

63

De Conijng vā Māckrijck/wel
 wétende/ hoe groatelic dat
 pais en eandragt/ bēter zijn
 dan twiſt ende tweedragt/ heeft
 met der Keizerligher Hatelheit vye
 de ghemaakt (God gheue dat hy ea
 welic dūren moet) ende om dien te
 bet te versterkē/ zo heeft hy der zelf-
 der M^r. in veel ende diuerſche zāke
 ghelieft: en de K. M^r. wederom hē.
 Wie en zoude hē van zulk ean blide
 tid iinghe niet vblidē/ verhueghen/
 en God hertelic danken/ van zulk
 ean accoord: waar duere allen twiſt
 ter nēgheleid zijnde/ alle minnel-
 ghe ghemeenſchap/ onder alle ker-
 ſten Princē ende hārē landē/ vooꝝd-
 gang nēmen zal: Och hoe lāghe heb-
 ben wy op alle ziden/ dēzē tijd ghe-
 wacht/ en daar na ghehaakt! Wel
 moētze vāren/ en langhe leuē/ dier
 cauze af zijn: ende God moettse
 bekearen / die de zelf =
 de allianciē/ zullen
 pōghen te vye
 ken.

† J A J S .

E iij.

**De Wespertot der Aeldlandfcher
Speliffaghe.**

**Wat maakt ghy hier/zyemd van ghelate
In Nederland? Gh'hebt onghelijck.
Gh'en crisght ghean woost (Ghy comd te late)
By my/ende/ elken misus ghelijck.
Ghy sijn te iongh/onauthentick.
Dijn afcomste es ons unbekend.
My connen dijnus (zonder bezwijck)
Daeruyen. Dus wegh van hier omtrent !**

**De Nederlandſche Spellijnghe / tot
haren bereyſer .**

**Ken ben niet byend / ſtild uwen tozen /
Wooz die my kend / en wel bezied .
In ta b c / ben ic gheboren /
Wuer tijd / diett al baard wies gheſchied :
En wederom byjnghende / es tot niet .
Al ben ic iongh / klein / tear van caken /
Mijn bady / es zulk / waatt mijn bedied /
My can een wijs noch van my máken .**

Lichtdruk door Karel D'Hooy, Gent, 1881.

LIJST DER LEDEN:

(Juni 1882).

De Heeren :

I.

FR. VERGAUWEN, te Gent, overleden in 1881.
Dr. V. VANDER HAEGHEN, te Gent, benoemd den 22 Juni 1882.

II.

Mr. PH. BLOMMAERT, te Gent, overleden in 1871.
J.-P. BLOMMAERT, te Gent, overleden in 1874.
Dr. EELCO VERWIJS, te Leiden, overleden in 1880.
Mr. N. DE PAUW, te Brugge, benoemd den 8ten Mei 1880.

III.

D.-J. VANDERHAEGHEN-HULIN, te Gent, gaf zijn ontslag in 1845.
K. ANNOOT-BRAECKMAN, te Gent, gaf zijn ontslag in 1864.
H. ANNOOT, te Gent, overleden in 1880.
Mr. L. DE HONDT, benoemd den 9ten Juli 1881.

IV.

R. BRISART, te Gent, overleden in 1851.
E. VAN DAMME-BERNIER, overleden in 1882.
Dr. P. WILLEMS, te Leuven, benoemd den 22 Juni 1882.

V.

R. CHALON, te Brussel. Stichtend Lid.

VI.

Mr. P.-F. DE DECKER, te Gent, gaf zijn ontslag in Juli 1839.
F.-H. MERTENS, te Antwerpen, overleden in 1837.
Mr. A. ANGILLIS, te Rumbek, overleden in 1870.
Mr. A. DE PORTEMONT, te Geeraardsbergen, benoemd den 20ten December 1870.

VII.

TH. DE JONGHE, te Brussel, overleden in 1860.
RIDDER GUST. VAN HAVRE, te Wijnegem, benoemd den 1ten Juni 1860.

VIII.

J.-J. DE MULDER, te Oudenaarde, overleden in 1853.
J. DE CRANE VAN HEYSELAER, te Mechelen, overleden in 1857.
MARTINUS NIJHOFF, te 's-Gravenhage, benoemd in 1858.

IX.

L.-J.-A. DE ROOVERE VAN ROOSEMEERSCH, te Brussel, overleden in 1842.
Mr. F.-J. DE BONNE, te Brussel, overleden in 1879.
Dr. P. FREDERICQ, te Luik, benoemd den 8ten Mei 1880.

De Heeren :

X.

Mr. BARON J. DE SAINT-GENOIS, te Gent, overleden in 1867.
K. DE BROU, te Brussel, overleden in 1877.
J.-B. LAVAUT, te Gent, benoemd den 16^{den} Februari 1878.

XI.

GRAAF FR. GOETHALS-PECSTEEN, te Brugge, overleden in 1846.
BARON PH. KERVYN VAN VOLKAERSBEKE, te Nazareth, overleden in 1881.
Mr. J.-P. LAMBEERE, te Gent, benoemd den 28sten Januari 1882.

XII.

J. KETELE, te Oudenaarde, overleden te Brussel, in 1856.
L. GEEHAND VAN MERKSEM EN DAMBRUGGE, te Brussel,
benoemd den 14^{den} Juli 1857.

XIII.

P. KOCKS, te Gent, gaf zijn ontslag in 1845.
J. VAN DEN BOSSCHE, te Gent, gaf zijn ontslag in 1853.
P. VISSCHERS, te Antwerpen, overleden in 1861.
GRAAF MAURITS DE ROBIANO, te Brussel, overleden in 1870.
F. DE CORT, te Elzene, overleden in 1878.
A. VERBAERE, te Gent, overleden in 1881.
Dr. L. VAN DER KINDERE, te Brussel, benoemd den 9^{den} Juli 1881.

XIV.

A. KREGLINGER, te Antwerpen, gaf zijn ontslag in 1861.
C. WELVAERT, te Gentbrugge, overleden in 1867.
Dr. M. ROUSES, te Antwerpen, benoemd den 22sten Juni 1892.

XV.

J.-B.-F. LE ROY, te Brussel, gaf zijn ontslag in 1853.
Dr. J.-F.-J. HEREMANS, te Gent, *Voorzitter*, benoemd den 20sten Juni
1854.

XVI.

K. PIETERS-MOREL, te Gent, overleden in 1863.
ED. NEELEMANS, te Eekloo, gaf zijn ontslag in 1879.
Dr. Baron J.-B. BETHUNE, te Oost-Rozebeke, benoemd den 8sten Mei
1880.

XVII.

M.-L. POLAIN, te Luik, gaf zijn ontslag in 1852.
EUG. HERRY, te Gent, overleden in 1857.
AUG. DABLE, te Gent, gaf zijn ontslag in 1871.
Mr. A. ORTS, te Brussel, overleden in 1880.
Mr. J.-O. DE VIGNE, te Gent, benoemd den 28sten Januari 1882.

De Heeren :

XVIII.

Mr. C.-P. SERRURE, te Moortzele, overleden in 1872.
Mr. C.-A. SERRURE, te Kuregem, gaf zijn ontslag in 1877.
Mr. P. CLAEYS, te Gent, benoemd den 27sten Januari 1882.

XIX.

L. VAN ALSTEIN, gaf zijn ontslag in 1846.
GRAAF K. DE KERCHOVE VAN DENTERGHEM, overleden in 1882.
Mr. GRAAF O. DE KERCHOVE VAN DENTERGHEM, te Bergen,
benoemd den 22 Juni 1882.

XX.

Dr. D.-J. VAN DER MEERSCH, te Oudenaarde, overleden in 1863.
Mr. GRAAF DIEDERIK VAN LIMBURG-STIRUM, te Gent, benoemd
den 14^{den} December 1863.

XXI.

Mr. P.-C. VAN DER MEERSCH, te Gent, overleden in 1868.
F.-H. d'HOOP, te Gent, gaf zijn ontslag in 1881.
Mr. AD. HOSTE, te Gent, benoemd den 9^{den} Juli 1881.

XXII.

Mr. S. VAN DE WEYER, overleden in 1874.
Dr. M. DE VRIES, te Leiden, benoemd den 31sten December 1874.

XXIII.

A. VOISIN, te Gent, overleden in 1843.
J. GAUTIER, te Brussel, gaf zijn ontslag in 1850.
Dr. C.-A. VAN COETSEM, te Gent, overleden in 1865.
Dr. A. VAN DER LINDE, te 's-Gravenhage, gaf zijn ontslag in 1876.
Dr. K.-A. BARACK, te Straatsburg, benoemd den 28sten December 1876.

XXIV.

Dr. J.-G. DE BLOCK, te Gent, gaf zijn ontslag in 1850.
J. DIEGERICK, te Ieperen, benoemd den 13^{den} December 1850.

XXV.

P.-F.-X. DE RAM, te Leuven, overleden in 1865.
RIDDER DE SCHOUTHEETE DE TERVARENT, te St-Nicolaas,
benoemd den 11^{den} Mei 1866.

XXVI

J.-B. DAVID, te Leuven, overleden in 1866.
Dr. A. WILLEMS, te Brussel, benoemd den 11^{den} Mei 1866.

XXVII.

C. CARTON, te Brugge, overleden in 1863.
Dr. G. CARTON, te Wijngene, benoemd den 14^{den} December 1863.

De Heeren :

XXVIII.

ANT. VAN DALE, te Brussel, gaf zijn ontslag in 1847.
J.-J. DE SMET, te Gent, overleden in 1877.
Mr. J. OBRIE, te Gent, *Secretaris*, benoemd den 16^{den} Februari 1878.

XXIX.

RIDDER K. VAN EERSEL, te Brussel, gaf zijn ontslag in 1850.
Mr. V. GAILLARD, te Gent, overleden in 1856.
PH. CUYPERS VAN VELTHOVEN, te Brussel, gaf zijn ontslag in 1869.
Mr. A. VAN DEN PEEREBOOM, te Ieperen, benoemd den 11^{den} Maart 1870.

XXX.

P. DE BRAUWERE VAN STEELAND, te Elzene, overleden in 1855.
Mr. H. RAEPSAET, te Lokeren, overleden in 1871.
PRINS ALF.-EMM. DE CROIJ, te Brussel, benoemd den 29sten December 1871.

XXXI.

ED. MALOU, te Ieperen, overleden in 1849.
BARON H. SURMONT DE VOLSBERGHE, te Gent, benoemd den 14^{den} Juni 1850.

XXXII.

BARON E. T'SERCLAES, te St-Joost-ten-Oode, gaf zijn ontslag in 1853.
BARON ISID. VAN STEIN VAN ALTENSTEIN, gaf zijn ontslag in 1871.
Mr. E. DE BORCHGRAVE, te Brussel, gaf zijn ontslag in 1882.
Mr. J. J. A. A. FRANTZEN, te Leiden, benoemd den 22 Juni 1882.

XXXIII.

J. DE MERSEKMAN, te Brugge, overleden in 1853.
FERD. VANDER HAEGHEN, te Gent, *Schatmeester*, benoemd den 20sten December 1853.

XXXIV.

ANT. DAEL, gaf zijn ontslag in 1866.
Dr. F.-A. SNELLAERT, te Gent, overleden in 1872.
Dr. C.-J.-K. LEDEGANCK, te Brussel, overleden in 1882.
Mr. JULIUS VUYLSTEKE, te Gent, benoemd den 22sten Juni 1882.

XXXV.

THEOD. DE VALENZI, te Gent, overleden in 1855.
J.-B. DE GHELLINCK VAN ELSEGHEM, te Gent, gaf zijn ontslag in 1875.
BARON JAMES VON ROTHSCHILD, te Parijs, overleden in 1881.
Graaf DE GHELLINCK D'ELSEGHEM, te Elségem, benoemd den 22sten Juni 1882.

XXXVI.

F. VAN DE PUTTE, te Kortrijk, overleden in 1882.
Mr. GILLIODTS-VAN SEVEREN, te Brugge, benoemd den 22sten Juni 1882.

